

Specialioji ataskaita

ES akvakultūros politika

Nepaisant padidinto ES finansavimo, produktų gamyba apimta sąstingio, o rezultatai neaiškūs

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Turinys

	Dalis
Santrauka	I–IX
Įvadas	01–14
ES akvakultūros politika	01–06
Pagrindiniai duomenys apie ES akvakultūros produktų gamybą	07–08
ES finansavimas, skirtas ES akvakultūrai skatinti	09–11
Funkcijos ir atsakomybės sritys	12–14
Audito apimtis ir metodas	15–18
Pastabos	19–83
ES sistema patobulinta, tačiau valstybėse narėse vis dar esama tam tikrų trūkumų	19–42
Patobulintos ES gairės, kuriomis skatinamas tvarus akvakultūros vystymasis	19–26
Kai kuriose pagrindinėse nacionalinėse aplinkos strategijose tinkamai neatsižvelgiama į akvakultūrą	27–36
Valstybių narių teritorijų planavimo ir licencijų išdavimo procedūros vis dar trukdo akvakultūros augimui	37–42
Gerokai padidintas turimas ES finansavimas, tačiau lėšų įsisavinimo lygis palyginti žemas, o projektų atrankos kriterijai nėra griežti	43–60
Poreikis smarkiai padidinti finansavimą ES akvakultūrai 2014–2020 m. laikotarpiu nebuvo tinkamai pagrįstas	44–48
Palyginti su kitais prioritetais, šioje srityje įsisavinimo lygis yra žemas, nepaisant to, kad dėl COVID-19 poveikio švelninimo priemonių jis padidėjo	49–52
Kadangi atrankos kriterijai buvo negriežti, valstybės narės finansavo beveik visus reikalavimus atitinkančius projektus	53–60
ES akvakultūros produktų gamyba yra apimta sąstingio ir nėra patikimų duomenų, kuriais remiantis būtų galima įvertinti, ar sektorius plėtojamas tvariau	61–83
2014–2020 m. ES akvakultūros produktų gamybos apimtys padidėjo nedaug	62–68

Komisija nustatė, kad trūksta žinių apie ES akvakultūros tvarumą aplinkos požiūriu 69–76

EJRŽF veiklos rezultatų negalima įvertinti dėl netinkamų stebėsenos duomenų 77–83

Išvados ir rekomendacijos 84–87

Priedas

Komisijos veiksmai, įtraukti į 2013 m. strategines gaires

Santrumpos

Terminų žodynelis

Komisijos atsakymai

Chronologija

Audito grupė

Santrauka

I Akvakultūros produktų gamyba prisideda prie apsirūpinimo maistu saugumo ir yra skatinama pagal Europos žaliąjį kursą kaip baltymų šaltinis, paliekantis mažesnį anglies pėdsaką. 2020 m. ES akvakultūra sudarė mažiau nei 1 % pasaulio akvakultūros produkcijos, o importuoti produktai sudarė daugiau nei 60 % ES jūros gėrybių pasiūlos. Tvarus akvakultūros vystymasis yra vienas iš pagrindinių bendros žuvininkystės politikos tikslų ir svarbi mėlynosios ekonomikos strategijos sudedamoji dalis.

II Remiant Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondui (2014–2020 m. skirta 1,2 milijardo eurų) ir jį pakeitusiam Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondui (2021–2027 m. numatyta skirti 1,0 milijardo eurų), bendros žuvininkystės politikos tikslas – tvariai auginti akvakultūrą ir užtikrinti ekonominę ir socialinę naudą bei naudą užimtumo srityje.

III Vertiname, ar Komisija ir valstybės narės veiksmingai skatino tvarų ES akvakultūros vystymąsi. Nagrinėjome 2014–2020 m. laikotarpį, taip pat nuostatas ir programas, kurios audito metu jau buvo parengtos 2021–2027 m. laikotarpiui.

IV Tikimės, kad mūsų auditas prisidės prie politinių diskusijų, darančių poveikį ES akvakultūros politikai, ypač atliekant 2024 m. planuojamą Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo laikotarpio vidurio vertinimą ir 2025 m. planuojamą ES akvakultūros strateginių gairių įgyvendinimo pažangos vertinimą. Taip pat siekiame didinti ES lėšų, skirtų akvakultūrai, naudojimo skaidrumą ir atskaitomybę.

V Darome išvadą, kad nors ES akvakultūros strateginė sistema pastaraisiais metais pagerėjo, ES akvakultūra buvo vystoma nedaug ir nėra patikimų rodiklių, pagal kuriuos būtų galima stebėti sektoriaus tvarumą ar padidinto ES finansavimo indėlį į ES akvakultūros vystymąsi.

VI Nustatėme, kad ES strateginiai dokumentai tvaraus akvakultūros sektoriaus vystymosi skatinimo atžvilgiu buvo patobulinti. Valstybių narių lygmeniu daugiamečiai akvakultūros strateginiai planai iš esmės buvo suderinti su Komisijos gairėmis, tačiau kai kuriose pagrindinėse aplinkosaugos strategijose į akvakultūrą nebuvo tinkamai atsižvelgta. Be to, teritorijų planavimo ir licencijų išdavimo procedūros vis dar trukdė akvakultūros sektoriaus augimui.

VII 2014–2020 m. laikotarpiu vien akvakultūrai skirta lėšų suma daugiau nei tris kartus viršijo 2007–2013 m. išleistą sumą. Tokio didelio padidinimo poreikis nebuvo tinkamai pagrįstas ir gali būti, kad lėšų buvo skirta daugiau nei būtina, nes valstybių narių akvakultūros finansavimo įsisavinimo lygis buvo žemas, palyginti su kitais prioritetais, nepaisant tam tikro papildomo lėšų įsisavinimo dėl COVID-19 poveikio švelninimo priemonių. Dėl žemo lėšų įsisavinimo lygio valstybės narės dažnai perskirstydavo finansinius išteklius toms priemonėms, kurios sulaukdavo didesnio akvakultūros sektoriaus susidomėjimo, ir finansuodavo beveik visus reikalavimus atitinkančius projektus, neatsižvelgdamos į numatomą jų indėlį siekiant ES paramos tikslų.

VIII Nuo 2014 m. ES akvakultūros produktų gamybos apimtis nekito, o užimtumas sumažėjo. Tačiau šiame sektoriuje išaugo produkcijos vertė. Šiuo metu nėra rodiklių ES akvakultūros aplinkos tvarumui stebėti, tačiau Komisija stengiasi užpildyti žinių spragas. Šiuo metu Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo stebėsenos sistemoje pateiktų duomenų nepakanka, kad būtų galima įvertinti fondo indėlį į akvakultūros sektoriaus aplinkos ir socialinį tvarumą arba jo konkurencingumą.

IX Rekomenduojame, kad Komisija:

- 1) padėtų valstybėms narėms šalinti kliūtis, trukdančias tvariai plėtoti ES akvakultūrą;
- 2) užtikrintų tikslingesnį lėšų naudojimą ir
- 3) gerintų ES finansavimo rezultatų ir aplinkos tvarumo stebėseną.

Ivadas

ES akvakultūros politika

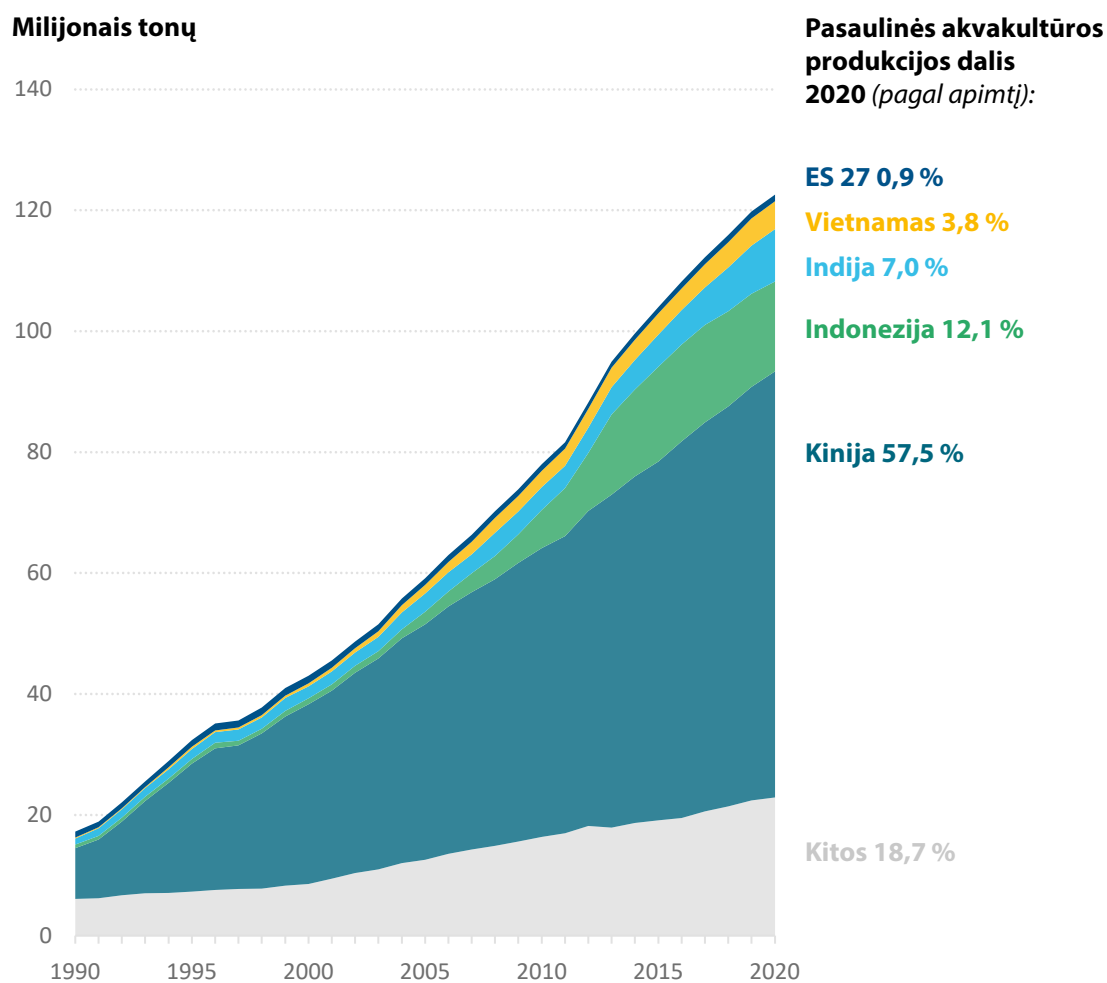
01 Akvakultūra – tai žuvų, vandens bestuburių, dumblių ir kitų vandens organizmų auginimas. Ji gali būti vykdoma jūrų, sūrokuose ar vidaus vandenyse, taip pat sausumoje esančiuose įrenginiuose, kuriuose įrengtos vandens recirkuliacijos sistemos. Tvarus akvakultūros vystymasis (aplinkos, ekonominiu ir socialiniu požiūriu) yra vienas iš pagrindinių bendros žuvininkystės politikos (BŽP) tikslų.

02 Akvakultūra yra svarbus ES [mėlynosios ekonomikos strategijos](#) elementas. Akvakultūros produktų gamyba prisideda prie apsirūpinimo maistu saugumo ir yra skatinama pagal [Europos žaliąjį kursą](#) kaip baltymų šaltinis, paliekantis mažesnį anglies pėdsaką. Vidutiniškai pasaulyje akvakultūros anglies pėdsakas yra daug mažesnis nei jautienos ir panašus į kiaulienos ir vištienos¹. Anglies pėdsakas labai skiriasi priklausomai nuo auginamų rūšių ir yra mažiausias pašarų nenaudojančioje akvakultūroje, pavyzdžiui, auginant vandens bestuburius. Akvakultūra taip pat gali sumažinti neigiamą poveikį laukinių žuvų ištekliams ir žemės ūkio paskirties žemei. [Komisija](#) mano, kad „todėl dabar kaip niekada svarbu vadovautis ilgalaikiu strateginiu požiūriu į tvarų ES akvakultūros augimą“.

03 Akvakultūra yra vienas sparčiausiai augančių maisto sektorių pasaulyje, tačiau ES jame užima labai mažą dalį. 2020 m. bendra ES akvakultūros produkcija siekė 1,1 milijono tonų, o tai sudaro mažiau nei 1 % visos pasaulio produkcijos (123 milijonai tonų) (žr. [1 diagramą](#)). 2020 m. ES akvakultūros produkcijos vertė siekė 3,6 milijardo eurų.

¹ Pavyzdžiui, Claude E. Boyd, Global Seafood Alliance, „[Assessing the carbon footprint of aquaculture](#)“ ir MacLeod, M.J. *et al.*, „[Quantifying greenhouse gas emissions from global aquaculture](#)“, mokslinė ataskaita 10, 11679 (2020).

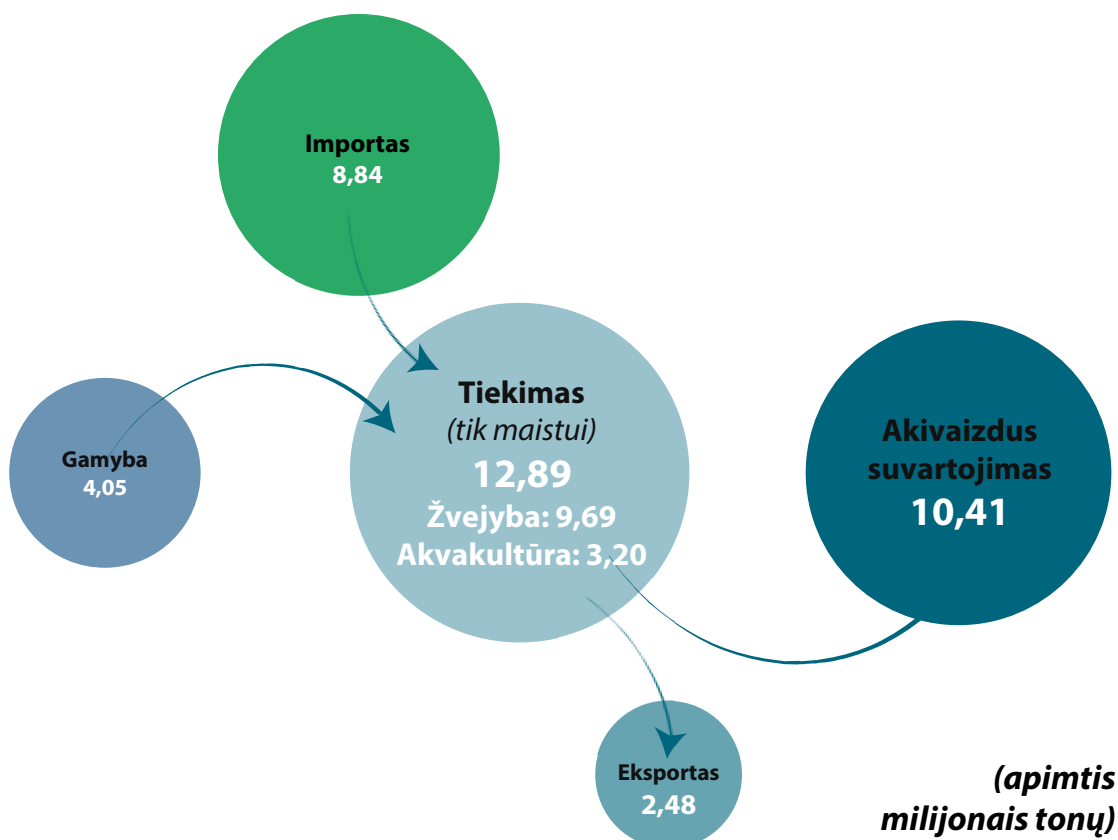
1 diagrama. Pasaulio akvakultūros produkcija 1990–2020 m.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Pasaulio banko duomenimis.

04 ES jūros gėrybių rinkoje dominuoja žuvininkystės produktai, kurie sudaro 75 % visų turimų jūros gėrybių produktų. 2020 m. importuoti produktai sudarė daugiau kaip 60 % ES jūros gėrybių pasiūlos (žr. [2 diagramą](#)).

2 diagrama. 2020 m. ES žuvininkystės ir akvakultūros produktų pasiūla ir suvartojimas

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis EUMOFA – „ES žuvų rinka“ – 2022 m. leidimas .

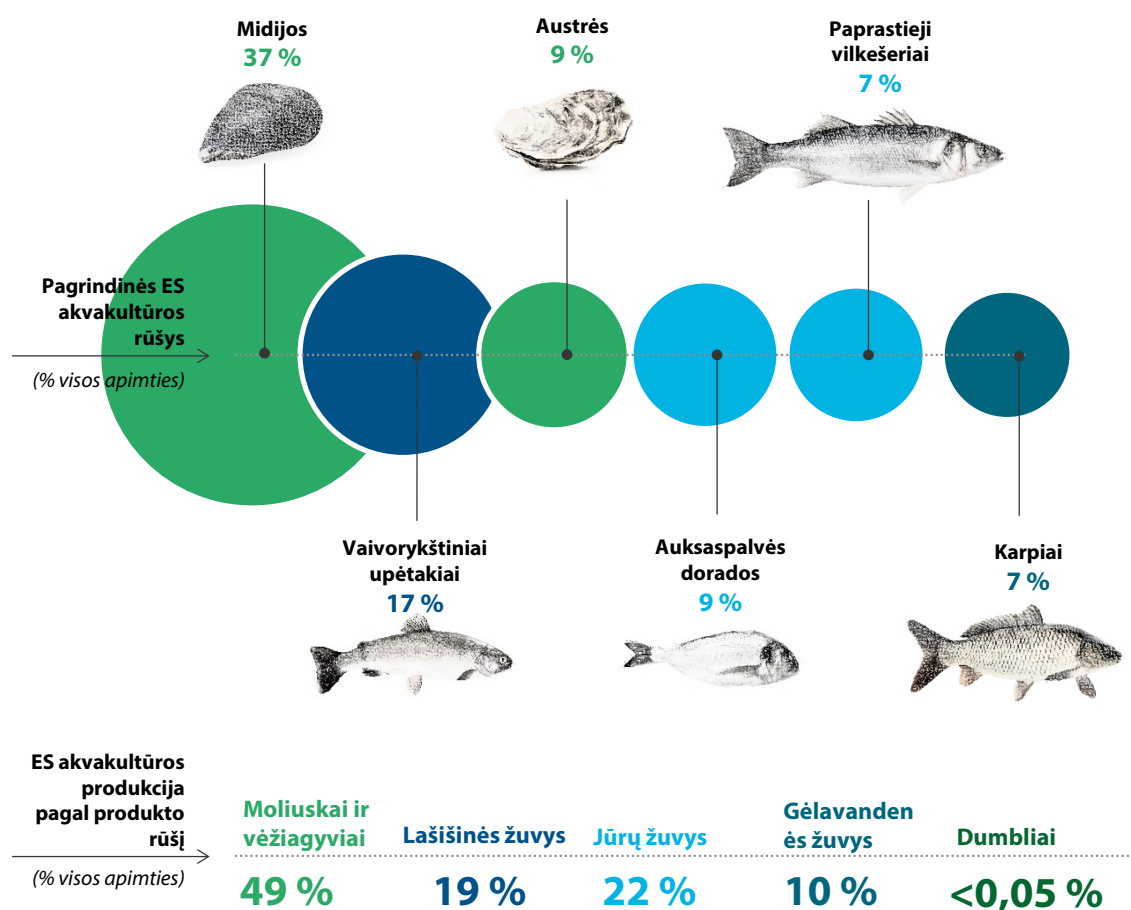
05 ES akvakultūros sektoriaus vystymuisi taikomas BŽP reglamentas ir jis remiamas tam skirtu fondu: Europos žuvininkystės fondo 2007–2013 m., Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondo 2014–2020 m. ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo 2021–2027 m. Pasinaudojant šių fondų parama BŽP siekiama užtikrinti ilgalaikį akvakultūros veiklos aplinkosauginį tvarumą ir užtikrinti ekonominę bei socialinę naudą.

06 Akvakultūra gali daryti neigiamą poveikį aplinkai. Keliose ES aplinkosaugos taisyklėse, nors jos nėra skirtos išimtinai arba konkrečiai akvakultūrai, sprendžiami klausimai, kurie daro poveikį akvakultūrai arba kuriems ji daro poveikį (žr. 30–36 dalis). Be to, keliuose ES politikos dokumentuose, pavyzdžiui, strategijoje „Nuo ūkio iki stalo“ ir mėlynosios ekonomikos strategijoje, įvairesni sektoriai ir produktai taip pat apima akvakultūrą ir akvakultūros produktus.

Pagrindiniai duomenys apie ES akvakultūros produktų gamybą

07 ES akvakultūros produktų gamyba yra labai koncentruota tiek auginamų rūšių (žr. **3 diagramą**), tiek ES valstybių narių, kuriose ji vykdoma, atžvilgiu.

3 diagrama. Pagrindinės ES auginamos akvakultūros rūšys, 2020 m.

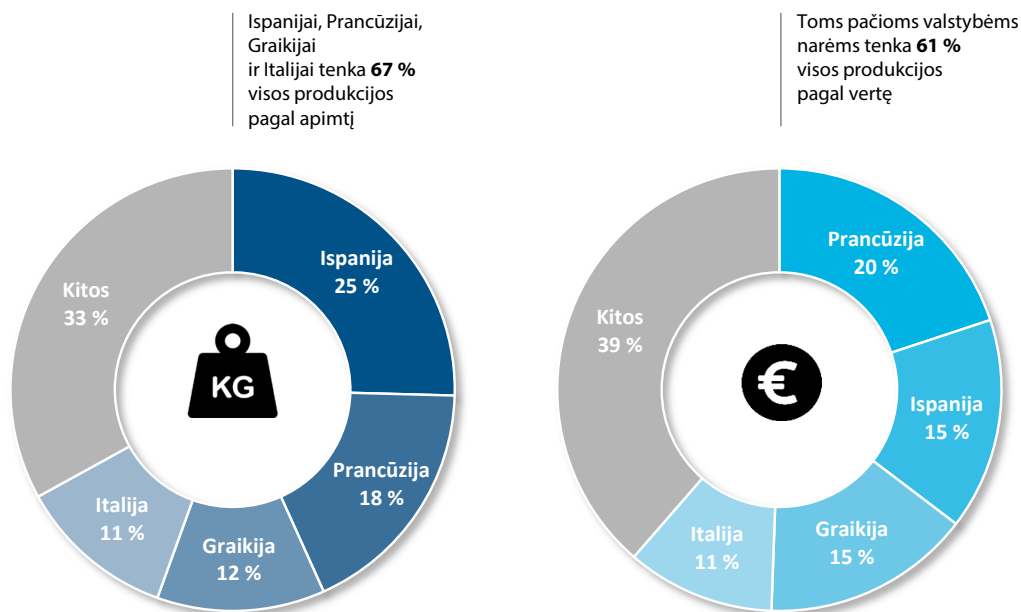

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis EUMOFA – „ES žuvų rinka“ – 2022 m. leidimas, ir FAO FishStatJ.

Vaizdinė medžiaga iš kairės į dešinę © Sergey Chayko, Irina K., zcy, delarue, xamtiw, nosyrevy, stock.adobe.com.

08 Iš **4 diagramos** matyti, kad 2020 m. daugiausia akvakultūros produktų, t. y. 67 % visos ES produkcijos, ES šalyse pagamino Ispanija, Prancūzija, Graikija ir Italija. Priklausomai nuo auginamų produktų, valstybių narių reitingas pagal gamybos vertę gali skirtis nuo jų reitingo pagal gamybos apimtį, pavyzdžiui, Prancūzijos ir Ispanijos atveju.

4 diagrama. Pagrindiniai ES akvakultūros produktų gamintojai, 2020 m.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Eurostato duomenimis ([fish_aq2a](#)) ir EUMOFA.

ES finansavimas, skirtas ES akvakultūrai skatinti

09 2014–2020 m. ES akvakultūros projektai galėjo būti finansuojami pagal kelias ES priemones. Pagrindinė ES paramos ES akvakultūros gamintojams programa buvo Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas (EJRŽF), kurį pakeitė Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondas (EJRŽAF). Pagal EJRŽF nustatyti šeši pagrindiniai prioritetai, vadinamai Sąjungos prioritetais². 2 Sąjungos prioritetą (SP2) „Aplinkosaugos požiūriu tvarios, efektyviai išteklius naudojančios, inovacinės, konkurencingos ir žiniomis grindžiamos akvakultūros skatinimas“ yra tiesiogiai ir išimtinai susijęs su akvakultūra. 2014–2020 m. laikotarpiu ES (išskyrus Jungtinę Karalystę) pagal SP2 iš pradžių skyrė 1,2 milijardo eurų.

10 EJRŽAF nustatė keturis prioritetus³. 2 prioritetą, 2.1 konkretus tikslas „skatinti darnią akvakultūros veiklą, visų pirma didinti akvakultūros produktų gamybos konkurencingumą, kartu užtikrinant, kad veikla būtų aplinkos požiūriu tvari ilguoju laikotarpiu“ yra tiesiogiai susijęs su akvakultūra. Pagal 2.1 konkretų tikslą 2021–2027 m. laikotarpiu ES skyrė 1,0 milijardo eurų.

² Reglamento (ES) 508/2014 6 straipsnis.

³ Reglamento (ES) 2021/1139 3 straipsnis.

11 Abu fondai taip pat gali prisidėti prie akvakultūros sektoriaus vystymosi pagal kitus Sąjungos prioritetus, nes jų lėšomis teikiama finansinė parama, pavyzdžiui, moksliniams tyrimams, rinkos organizavimui, žvejybos ir akvakultūros produktų perdirbimui ir prekybai jais. Pagal aplinkos ir klimato programą LIFE, programą „Horizontas 2020“, mokslinių tyrimų programą „Europos horizontas“ ir teritorinio bendradarbiavimo programą INTERREG taip pat gali būti teikiama finansinė parama ES akvakultūrai, tačiau šios lėšos nėra konkrečiai skirtos akvakultūrai.

Funkcijos ir atsakomybės sritys

12 Komisija su valstybėmis narėmis dalijasi atsakomybe už visos ES akvakultūros politikos kūrimą ir EJRŽF / EJRŽAF valdymą. Komisija tvirtina valstybių narių veiksmų programas dėl EJRŽF / EJRŽAF ir jų patikslinimus, taip pat stebi fondų finansinį vykdymą ir veiksmingumą. Komisija valstybėms narėms pateikia strategines ES akvakultūros politikos gaires, į kurias valstybės narės raginamos atsižvelgti rengiant daugiamečius nacionalinius strateginius planus.

13 2005 m. įsteigtas Žuvininkystės mokslo, technikos ir ekonomikos komitetas (ŽMTEK)⁴ remia Komisijos darbą teikdamas mokslinius patarimus, ypač jūrų ir žuvų biologijos, žuvininkystės ekonomikos ir valdymo, akvakultūros poveikio ekosistemoms arba akvakultūros duomenų rinkimo, tvarkymo ir naudojimo srityje.

14 Valstybės narės nustatė savo atitinkamų akvakultūros sektorių tvaraus vystymosi sistemas, įskaitant administracines procedūras ir teritorijų planavimą. Nuo 2013 m. pagal BŽP reglamentą⁵ reikalaujama, kad valstybės narės parengtų daugiamečius nacionalinius strateginius akvakultūros planus (DNSP arba akvakultūros planus). Komisija bendradarbiauja su valstybėmis narėmis taikydama „atvirąjį koordinavimo metodą“ – savanorišką procesą, kurio metu Komisija ir valstybės narės keičiasi informacija ir gerosios praktikos pavyzdžiais. Valstybės narės taip pat valdo EJRŽF ir EJRŽAF, atrinkdamos ir stebėdamos projektus, remdamosi savo veiksmų programose ir DNSP nustatytais prioritetais.

⁴ Komisijos sprendimas 2005/629/EB.

⁵ Reglamento (ES) 1380/2013 34 straipsnio 2 dalis.

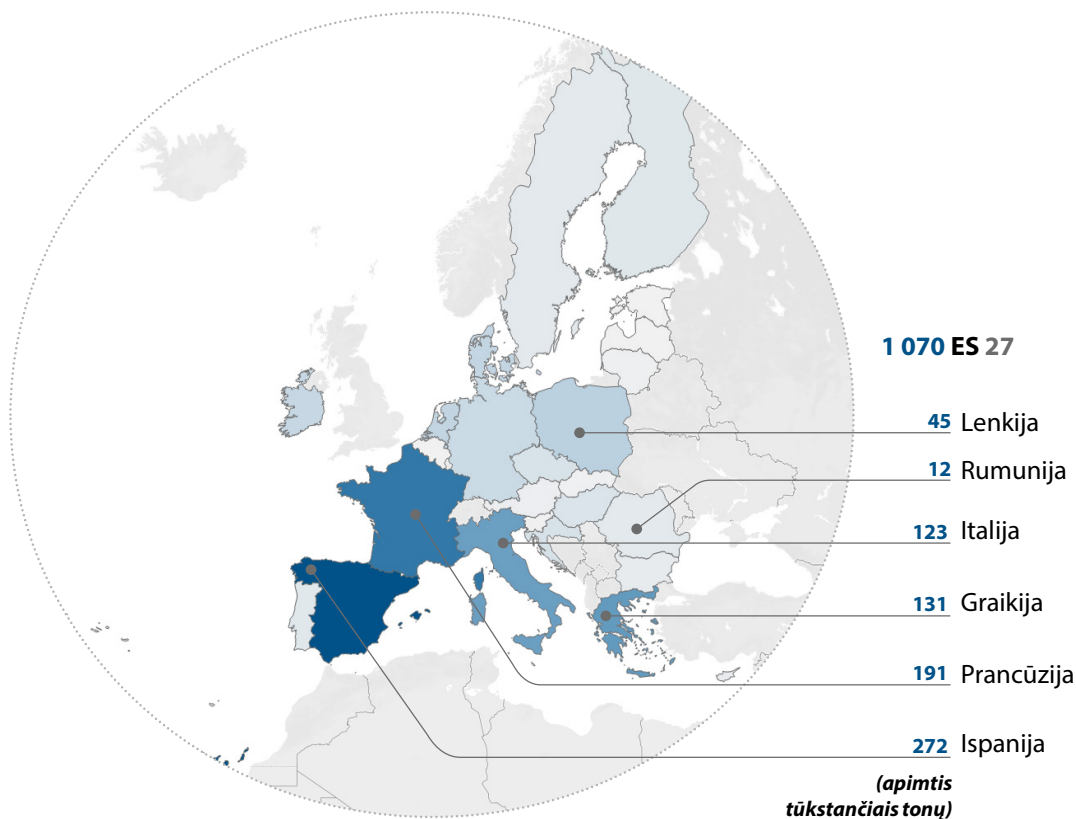
Audito apimtis ir metodas

15 Vertinome, ar Komisija ir valstybės narės veiksmingai skatino tvarų ES akvakultūros vystymąsi. Nagrinėjome: a) Komisijos ir valstybių narių parengtą ES akvakultūros politiką, b) konkrečiai akvakultūrai skirtų ES lėšų panaudojimą ir c) ar pasiekti tvarumo, augimo ir konkurencingumo tikslai. Konkrečiai neįvertinome prekybos, mokslinių tyrimų ir maisto saugos politikos poveikio sektoriaus plėtrai.

16 Mūsų įrodymų šaltiniai:

- a) susitikimai ir susirašinėjimas e. paštu su Komisijos Jūrų reikalų ir žuvininkystės generalinio direktorato (MARE GD) ir Aplinkos generalinio direktorato (ENV GD) atstovais;
- b) konkrečių teisės aktų ir tyrimų, įskaitant ŽMTEK ir Komisijos Jungtinio tyrimų centro ataskaitas, poveikio vertinimų ir audito ataskaitas, taip pat vertinimus ir stebėsenos informaciją, dokumentų peržiūra; taip pat naudojome Eurostato pateiktus statistinius duomenis ir finansavimo valdymo duomenis iš specialių Komisijos duomenų bazių;
- c) šešių valstybių narių, į imtį atrinktų pagal jų akvakultūros produktų gamybos apimtį ir EJRŽF išlaidas, dokumentų peržiūra; atrinktos šios valstybės narės: Graikija, Ispanija (Galisija), Prancūzija, Italija (Emilija-Romanija), Lenkija ir Rumunija. Kartu jos pagamino apie 71 % 2020 m. ES akvakultūros produkcijos pagal apimtį (žr. [5 diagramą](#)) ir joms teko 61 % EJRŽF lėšų, skirtų iki 2021 m. pabaigos pagal 2 Sąjungos prioritetą;
- d) audito vizitai dviejose iš šešių valstybių narių, atrinktų dokumentų peržiūrai: Ispanijoje (Galisijoje) ir Lenkijoje. Kiekvieno iš šių dviejų vizitų audito programą sudarė susitikimai su valstybių narių institucijų atstovais, struktūrizuotas susitikimas su suinteresuotaisiais subjektais (akvakultūros sektoriaus ir aplinkosaugos NVO atstovais) ir vizitai, kurių metu buvo įvertinti atitinkamai keturi ir du akvakultūros projektai.

5 diagrama. Metinė atrinktų valstybių narių akvakultūros produktų gamyba, 2020 m.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Eurostato duomenimis ([fish_aq2a](#)).

17 Auditas apėmė 2014–2020 m. laikotarpį, taip pat nuostatas ir programas, kurios audito metu jau buvo parengtos 2021–2027 m. laikotarpiui. Prireikus peržiūrėjome ir senesnius strateginius dokumentus. Kad galėtume palyginti, paprastai kalbame apie dabartines 27 ES valstybes nares (ES 27) ir neįtraukiame Jungtinės Karalystės iki jos išstojimo iš ES 2020 m., nebent būtų nurodyta kitaip (ES 28). 2020 m. Jungtinės Karalystės akvakultūros produkcija siekė 217 tūkstančių tonų, iš kurių 89 % sudarė lašišos.

18 Šia ataskaita tikimės prisidėti prie politinių diskusijų, darančių poveikį ES akvakultūros politikai, ypač atliekant 2024 m. planuojamą EJŖŽAF laikotarpio vidurio vertinimą ir 2025 m. planuojamą strateginių gairių įgyvendinimo pažangos vertinimą. Taip pat siekiame didinti ES lėšų, skirtų akvakultūrai, naudojimo skaidrumą ir atskaitomybę.

Pastabos

ES sistema patobulinta, tačiau valstybėse narėse vis dar esama tam tikrų trūkumų

Patobulintos ES gairės, kuriomis skatinamas tvarus akvakultūros vystymasis

19 ES akvakultūros politika turėtų būti plėtojama atsižvelgiant į praeityje nustatytas silpnąsias vietas ir trūkumus. Ja taip pat turėtų būti sprendžiami dabartiniai iššūkiai, susiję su aplinkos ir klimato tvarumu bei apsirūpinimo maistu saugumu.

20 Pagrindinės priemonės, kuriomis Komisija gali daryti įtaką valstybių narių veiksmams, yra teisė siūlyti teisėkūros priemones ir jos gebėjimas tvirtinti valstybių narių ES lėšų naudojimo programas. Platesniems politikos klausimams spręsti ir valstybių narių akvakultūros strategijoms rengti Komisija nustato neprivalomas strategines gaires dėl bendrų prioritetų ir tikslų ir taiko atvirąjį tvaraus akvakultūros vystymosi koordinavimo metodą (toliau – atvirasis metodas)⁶, siekiant keisti informacijai ir gerosios praktikos pavyzdžiais (žr. **12** ir **14** dalis). Patikrinome, ar ir kaip Komisija naudojo turimas priemones, kad skatintų tvarų ES akvakultūros vystymąsi.

2014–2020 m. laikotarpis

21 2011 m. kartu su EJRŽF pasiūlymu pateiktame poveikio vertinime nustatyti ES akvakultūros sektoriaus trūkumai ir kliūtys, su kuriomis jis susidūrė ankstesniu programavimo laikotarpiu:

- ES akvakultūra susidūrė su daugeliu svarbių suvaržymų, pavyzdžiui, konkurencija dėl vietos ir prieigos prie vandens, vienodų sąlygų ES ir ne ES šalims stoka ir didelė administracinė našta;
- remiantis EŽF laikotarpio vidurio vertinimu⁷, akvakultūros poveikio aplinkai mažinimo priemonėmis beveik nesinaudota.

⁶ Kaip nustatyta [Reglamento \(ES\) 1380/2013](#) 34 straipsnyje.

⁷ Europos žuvininkystės fondo (2007–2013 m.) tarpinis vertinimas, 2011 m. vasario mėn.

22 EJRŽF reglamentu buvo siekiama spręsti šias problemas nustatant tikslus ir skiriant lėšų konkretiems veiksams (žr. [1 langelį](#)).

1 langelis

EJRŽF skirtas pašalinti Komisijos nustatytus ES akvakultūros politikos trūkumus

Kartu su EJRŽF pasiūlymu pateiktame poveikio vertinime pripažinta, kad kai kurios intensyvios akvakultūros rūšys gali daryti neigiamą poveikį aplinkai, pavyzdžiui, sukelti nusėdimą, vandens taršą, genetinę sąveiką su laukiniais organizmais arba ligų ir parazitų plitimą.

Siekiant atkreipti dėmesį į galimą nepakankamą akvakultūros veiklos tvarumą aplinkos požiūriu ir, kai įmanoma, padėti sustiprinti teigiamą poveikį, į EMFF reglamentą įtraukti du konkretūs tikslai:

- „vandens biologinės įvairovės apsauga ir atkūrimas ir su akvakultūra susijusių ekosistemų stiprinimas, taip pat efektyviai išteklius naudojančios akvakultūros skatinimas“;
- „akvakultūros, kuria užtikrinama aukšto lygio aplinkosauga ir gyvūnų sveikata bei jų gerovė ir visuomenės sveikata bei sauga, skatinimas“.

Finansinė parama šiems dviem konkretiems tikslams įgyvendinti teikiama pagal EJRŽF reglamentą.

23 2013 m. Komisija priėmė tvarios ES akvakultūros plėtros strategines gaires⁸. Į šias gaires įtrauktas konkrečių veiksmy, kuriuos Komisija atliko taikydama atvirąjį metodą, sąrašas (žr. [priedą](#)).

2021–2027 m. laikotarpis

24 2018 m. kartu su EJRŽAF pasiūlymu pateiktame poveikio vertinime, 2020 m. tarpiniame atvirojo metodo vertinime ir 2019 m. Komisijos akvakultūros produktų prekybos standartų sistemos vertinime nustatyti beveik tokie patys trūkumai ir kliūtys, trukdantys tvariam ES akvakultūros vystymuisi, kaip ir 2011 m. (žr. [21](#) dalį). Taip pat

⁸ Tvarios ES akvakultūros plėtros strateginės gairės, [COM/2013/0229](#).

2021 m. strateginėse gairėse⁹ buvo nurodytos ES akvakultūros plėtrai trukdančios sritys, kurios buvo panašios į nustatytąsias 2013 m. strateginėse gairėse.

25 EJRŽAF reglamentas iš esmės atitinka naujausias tarpsektorines ES politikos kryptis, susijusias su akvakultūra (žr. **06** dalį). Kai kurie dabartiniai iššūkiai, pavyzdžiui, dumblių gamybos arba tvarių pašarų sistemų skatinimas, nors ir nėra konkrečiai paminėti reglamente, pripažįstami Komisijos strateginėse gairėse nustatant tikslus, kad 2021–2030 m. ES akvakultūra taptų tvaresnė ir konkurencingesnė (žr. **2 langelį**).

⁹ Tvaresnės ir konkurencingesnės ES akvakultūros 2021–2030 m. strateginės gairės, COM(2021) 236.

2 langelis

Dabartiniai akvakultūros iššūkiai, kuriems spręsti taikomos Komisijos strateginės gairės

Ekologinė gamyba

- Strategijoje „Nuo ūkio iki stalo“ nustatytas tikslas iki 2030 m. gerokai padidinti ekologinę akvakultūrą.
- 2021 m. strateginėse gairėse į spręstinių klausimų sąrašą įtrauktas ekologinės akvakultūros plėtros skatinimas.

Dumблиų gamyba

- Strategijoje „Nuo ūkio iki stalo“ nurodoma, kad dumbliai turėtų tapti svarbiu alternatyviu baltymų šaltiniu tvariose maisto sistemose ir padėti aprūpinti maistu visą pasaulį. Komisijos komunikate dėl mėlynosios ekonomikos pabrėžiamas dumблиų, taipogi kaip cheminių medžiagų ir biokuro šaltinio, potencialas.
- 2021 m. strateginėse gairėse nemažai kalbama apie dumblis ir nurodoma [2022 m. lapkričio mėn. pradėta](#) atskira iniciatyva, konkrečiai skirta dumблиų auginimui, saugiam vartojimui ir novatoriškam naudojimui paremti.

Pašarų sistemos tvarumas

- Tvarios pašarų sistemos padeda mažinti akvakultūros produktų poveikį aplinkai ir anglies pėdsaką. 2021 m. strateginėse gairėse pripažįstama, kad svarbu užtikrinti pašarų sistemų tvarumą, įskaitant tai, kad pašarų gamintojai turi tapti mažiau priklausomi nuo žuvų miltų ir žuvų taukų, pagamintų iš laukinių išteklių, tiekimo.

Europos Parlamentas [2022 m. rezoliucijoje dėl tvarios ir konkurencingos ES akvakultūros siekio](#) dar kartą pabrėžė šių klausimų svarbą.

26 Siekdama paremti valstybes nares, akvakultūros pramonę ir kitus suinteresuotuosius subjektus įgyvendinant 2021–2030 m. strategines gaires, Komisija pradėjo įgyvendinti [ES pagalbos akvakultūrai mechanizmą](#). Mechanizmas skirtas logistinei, administracinei ir techninei pagalbai teikti. Ji sukūrė žinių bazę, kurioje sukauptos gairės, gerosios praktikos pavyzdžiai ir kita svarbi informacija apie tvarią akvakultūrą ES. Pagal šį mechanizmą Komisija šiuo metu planuoja parengti ir platinti gaires dėl aplinkosauginio veiksmingumo, administracinių procedūrų ir prieigos prie teritorijų.

Kai kuriose pagrindinėse nacionalinėse aplinkos strategijose tinkamai neatsižvelgiama į akvakultūrą

27 Kad būtų pasiekti ES akvakultūros politikos tikslai, valstybių narių akvakultūros planai turėtų būti suderinti su Komisijos strateginėmis gairėmis (žr. 12 dalį) ir BŽP reglamentą. ES lėšų naudojimo veiksmų programos turėtų būti suderintos su nacionaliniais akvakultūros planais. Patikrinome, ar taip yra.

28 Daugelis kitų valstybių narių strateginių dokumentų, nors nėra susiję išimtinai su akvakultūra, apima politikos sritis, kurios daro poveikį akvakultūrai arba kurioms ji daro poveikį, ypač susijusias su aplinka. Tai – jūrų strategijos, upių baseinų valdymo planai, prioritetinės veiksmų programos, kuriose nustatyti veiksmai, kurių reikia imtis „Natura 2000“ teritorijoms apsaugoti, ir veiksmų planai dėl invazinių svetimų rūšių patekimo kelių. Siekiant užtikrinti, kad veiksmai būtų koordinuojami ir sėkmingai vykdomi įgyvendinant akvakultūros politikos tikslus, įvairūs strateginiai dokumentai, darantys poveikį akvakultūrai, turėtų būti nuoseklūs. 2014–2020 m. laikotarpiu Komisija paskelbė gaires^{10, 11}, kuriomis siekiama padidinti šį nuoseklumą. Patikrinome, ar ir kaip valstybės narės taikė šias gaires, taip pat ar įvairiuose dokumentuose buvo nagrinėjamas galimas akvakultūros poveikis aplinkai ir galimos kliūtys jos plėtrai.

Daugiamečiai nacionaliniai strateginiai planai ir veiksmų programos

29 Peržiūrėjome pagrindinius šiam auditui atrinktų valstybių narių akvakultūros dokumentus: jų nacionalinius akvakultūros planus ir EJRŽF ir (arba) EJRŽAF programas 2014–2020 m. ir 2021–2027 m. Šių dokumentų turinys reglamentuojamas pagal ES teisę¹². Pirmieji yra skirti prisidėti prie akvakultūros veiklos plėtros ir apima valstybių narių tikslus bei priemones jiems pasiekti. Pastarieji apima valstybių narių ES finansavimo panaudojimo strategijas. Nustatėme, kad šių dokumentų turinys iš esmės atitiko ES reikalavimus ir apskritai atitiko Komisijos strategines gaires.

¹⁰ Komisijos rekomendacinis dokumentas dėl Vandens pagrindų direktyvos ir Jūrų strategijos pagrindų direktyvos taikymo akvakultūrai, SWD(2016) 178.

¹¹ „Akvakultūros ir „Natura 2000“ gairės“.

¹² Reglamento (ES) 1380/2013 34 straipsnis, Reglamento (ES) 508/2014 18 straipsnis, Reglamento (ES) 2021/1139 27 straipsnis, Reglamento (ES) 2021/1060 22 straipsnis.

Jūrų strategijos ir veiksmų planai, susiję su invazinių svetimų rūšių patekimo keliais

30 Jūrų strategijos pagrindų direktyvoje reikalaujama, kad valstybės narės pasiektų gerą aplinkos būklę (sveikatos, biologinės įvairovės, produktyvumo ir ilgalaikio tvarumo požiūriu) ES jūrų vandenyse ir šiuo tikslu parengtų jūrų strategijas. Direktyvoje atsižvelgiama į jūroms ir vandenynams keliamus pavojus, įskaitant su akvakultūra susijusius pavojus, siekiant spręsti su kaupiamuoju žmogaus veiklos poveikiu susijusias problemas. Remiantis Komisijos gairėmis¹³, didžiausias galimas akvakultūros poveikis aplinkai, susijęs su valstybių narių jūrų strategijomis, yra svetimų rūšių introdukcija. Svetimų rūšių naudojimui akvakultūroje taikomos specialios ES taisyklės¹⁴. Be to, ES taisyklėse¹⁵ reikalaujama, kad valstybės narės turėtų veiksmų planus dėl invazinių svetimų rūšių patekimo kelių.

31 Iš šešių audituotų valstybių narių keturių valstybių narių (Graikijos, Prancūzijos, Lenkijos ir Rumunijos) jūrų strategijose nebuvo su akvakultūra susijusių šios srities rodiklių, pavyzdžiui, nuotėkio akvakultūros įrenginiuose stebėsenos arba kontrolės programų buvimo rodiklių. Be to, audito metu dvi iš šių valstybių narių (Graikija ir Rumunija) dar neturėjo patvirtinto veiksmų plano dėl invazinių svetimų rūšių patekimo kelių.

32 Kitas galimas akvakultūros poveikis jūrų vandenims – buveinių būklės blogėjimas, užterštumas ir praturtinimas maisto medžiagomis. Komisija mano, kad šiuo metu mažai tikėtina, jog toks poveikis bus pakankamo masto, kad reikšmingai paveiktų gerą santykinai didelių jūrų teritorijų aplinkos būklę. Kiekvienos iš šešių atrinktų valstybių narių jūrų strategijos yra panašios, kuriose akvakultūra įvardijama kaip galimas neigiamas poveikis siekiant geros aplinkos būklės, nors ir nekelianti didelės rizikos. Iš šešių valstybių narių akvakultūros neigiamas poveikis jūrų vandenims gali būti didžiausias Graikijoje, kur daugiausia auginamos jūrų žuvis, tačiau, pasak Graikijos institucijų, akvakultūros gamybos vienetų poveikis aplinkai vis dar yra grįžtamasis ir apsiriboja konkrečiomis geografinėmis teritorijomis.

¹³ Komisijos rekomendacinis dokumentas dėl Vandens pagrindų direktyvos ir Jūrų strategijos pagrindų direktyvos taikymo akvakultūrai, [SWD\(2016\) 178](#), 1 lentelė.

¹⁴ [Reglamentas \(EB\) 708/2007](#) dėl svetimų ir nevietinių rūšių panaudojimo akvakultūroje.

¹⁵ [Reglamento \(ES\) 1143/2014](#) 13 straipsnis.

Upių baseinų valdymo planai

33 Vandens pagrindų direktyva siekiama apsaugoti ir pagerinti ES vandens telkinių, įskaitant ežerus, upes ir pakrančių vandenį, cheminę ir ekologinę būklę. Todėl reikalaujama, kad valstybės narės parengtų upių baseinų valdymo planus (UBVP). Audituojamu laikotarpiu peržiūrėjome atrinktus įgyvendinamus planus (antrojo etapo UBVP), taip pat Komisijos atliktus šešių atrinktų valstybių narių planų vertinimus.

34 Kartu su veiksmais, kuriais siekiama sustiprinti patikrinimus ir pagerinti stebėseną, Graikijos UBVP buvo nustatyta priemonė dėl akvakultūros ūkių licencijų išdavimo sąlygų. Priemone leidžiama steigti ar plėsti jūrų akvakultūros ūkius tik tuo atveju, jei jie nepablogina šiam tikslui išnuomotų jūrų teritorijų aplinkos būklės. Lenkijos ir Rumunijos, kurios specializuojasi gėlyjū vandenų akvakultūros srityje, planuose akvakultūra įvardijama kaip neigiamą poveikį kai kuriuose upių baseinų rajonuose daranti veikla, tačiau nenurodomos jokios priemonės ar finansavimas šiai problemai spręsti (žr. [3 langelį](#)).

3 langelis

Antrojo etapo UBVP nepakankamai atsižvelgta į akvakultūros daromą neigiamą poveikį

Remiantis Komisijos atliktu Lenkijos planų vertinimu, dėl akvakultūros sektoriaus daromo neigiamo poveikio buvo mažai tikėtina, kad iki 2027 m. iki 10 % paviršinio vandens telkinių Vyslos ir Oderio upių baseinų rajonuose bus geros būklės, tačiau atitinkamuose UBVP nenustatyta jokių priemonių šiai problemai spręsti.

Rumunijoje akvakultūra buvo vienas iš dviejų (kartu su žemės ūkiu) didžiausių neigiamą poveikį ežerams darančių veiksnių, paveikusių 11 % vandens telkinių. Tačiau UBVP nenurodyta jokių trūkumų, kuriuos reikėtų pašalinti, kad būtų pasiekti jų aplinkosauginiai tikslai. Tai reiškia, kad nenustatyta jokių priemonių šiam neigiamam poveikiui sumažinti.

Šaltinis: Komisijos tarnybų darbiniai dokumentai „Antrieji upių baseinų valdymo planai“ Lenkijai (SWD(2019) 53) ir Rumunijai (SWD(2019) 52).

35 Didžiąją dalį akvakultūros produkcijos Ispanijoje, Italijoje ir Prancūzijoje sudaro vandens bestuburiai (žr. [1 nuotrauką](#)), kurių nereikia šerti pašarais ir kurie dėl savo gebėjimo filtruoti vandenį iš tikrųjų prisideda prie maisto medžiagų koncentracijos mažinimo. Dėl šios priežasties UBVP taip pat turėtų apsaugoti vandenį, kuriuose

veisiasi vandens bestuburiai, nuo taršos¹⁶. Pavyzdžiui, [Galisijos vandenų](#) (Ispanija), [Senos ir Normandijos pakrančių vandens kelių](#) (Prancūzija) ir [Po upės](#) (Italija) planuose atsižvelgiama į vandenį, kuriuose veisiasi vandens bestuburiai. Tai svarbu ne tik dėl sveikatos, bet ir dėl ekonominių priežasčių; nepakankama vandens kokybė taip pat gali būti veiksnys, stabdantis akvakultūros augimą

1 nuotrauka. Galisijos (Ispanija) pakrantėje esantys plaustai su vandens bestuburiais

Šaltinis: Audito Rūmai.

Prioritetinių veiksmų programos

36 Iš esmės akvakultūros veikla gali būti vykdoma „Natura 2000“ teritorijose. Pavyzdžiui, Lenkijoje tradiciniai ekstensyvosios žuvininkystės tvenkiniai (žr. [2 nuotrauką](#)) gali būti „Natura 2000“ teritorijose, o Lenkijos prioritetinių veiksmų programoje nurodyta, kad jie gali būti tinkami finansuoti ES lėšomis, skirtomis aplinkosaugos funkcijas atliekančiai akvakultūrai. Tačiau dviejose iš šešių peržiūrėtų prioritetinių

¹⁶ Komisijos rekomendacinis dokumentas dėl Vandens pagrindų direktyvos ir Jūrų strategijos pagrindų direktyvos taikymo akvakultūrai, [SWD\(2016\) 178](#), p. 6–7.

veiksmų programų (Prancūzijos ir Italijos) nebuvo numatyta priemonių, skirtų konkretiems su akvakultūra susijusiems poreikiams tenkinti.

2 nuotrauka. Tradiciniai žuvivaisos tvenkiniai Lenkijoje

Šaltinis: © Chawran, stock.adobe.com.

Valstybių narių teritorijų planavimo ir licencijų išdavimo procedūros vis dar trukdo akvakultūros augimui

37 Teritorijų planavimo tobulinimas buvo vienas iš poreikių, pripažintų 2013 m. strateginėse gairėse. Gairėse taip pat paminėta administracinių procedūrų supaprastinimo svarba siekiant prisidėti prie akvakultūros sektoriaus plėtros. Įvertinome pažangą, padarytą šiose dvejose srityse 2014–2020 m. laikotarpiu.

Jūrinių teritorijų planavimas

38 Valstybės narės padarė tam tikrą pažangą jūrinių teritorijų planavimo srityje¹⁷, tačiau šis planavimas vis dar turi trūkumų, trukdančių prisidėti prie akvakultūros sektoriaus augimo. Trys iš šešių atrinktų valstybių narių (Graikija, Italija ir Rumunija)

¹⁷ Taip pat žr. mūsų [Specialiąją ataskaitą 22/2023](#) „Atsinaujinančiųjų išteklių energija jūroje ES – ambicingi augimo planai, tačiau tvarumas tebėra iššūkis“, visų pirma 59–66 dalis.

audito metu dar neturėjo patvirtintų jūrinių teritorijų planų, nors tai buvo privaloma padaryti iki 2021 m. kovo mėn.¹⁸ Šios trys valstybės narės buvo parengusios jūrinių teritorijų planų projektus, tačiau dėl jų buvo konsultuojamasi prieš patvirtinant. Ispanija savo jūrinių teritorijų planą patvirtino tik 2023 m. vasario mėn. Komisija nurodė, kad 2023 m. gegužės mėn. iš viso šešios valstybės narės dar nebuvo parengusios jūrinių teritorijų planų¹⁹, o Portugalija to dar nepadarė Azorų salų atžvilgiu. Penkioms iš šių šalių Komisija išsiuntė pagrįstas nuomones, t. y. paskutinis žingsnis prieš kreipiantis į Teisingumo Teismą dėl bet kokios pažeidimo nagrinėjimo procedūros.

39 Nė vienoje iš šešių valstybių narių, kuriose buvo atliktas auditas, nebuvo žinoma, kiek vietos dar galima skirti naujoms akvakultūros teritorijoms. Tačiau Ispanijoje buvo įdiegtos geografinės informacinės sistemos (GIS) žemėlapių sudarymo priemonės²⁰, kuriomis buvo galima skleisti su akvakultūra susijusią geografinę informaciją, pavyzdžiui, apie teritorijas, kurios teoriškai tinkamos akvakultūrai arba kurioms taikomi konkretūs apribojimai. Panaši priemonė buvo kuriama Italijoje (Emilijoje-Romanijoje), tačiau mūsų audito metu ji dar neveikė. Prancūzijoje taip pat yra GIS priemonė, kuri šiuo metu atnaujinama įtraukiant į ją esamų akvakultūros teritorijų vietą. Šiomis priemonėmis gali būti palengvintas planavimas ir paskatinta tolesnė sektoriaus plėtra.

Licencijų išdavimo procedūros

40 Anksčiau ne kartą pripažinta, kad ilgos licencijų, reikalingų akvakultūros veiklai pradėti, gavimo procedūros trukdo plėtoti akvakultūros sektorių²¹. Norint užtikrinti dinamišką akvakultūros sektorių, reikalingos sklandžios ir nuspėjamos licencijų išdavimo procedūros. Audito metu Komisija taip pat nurodė, kad licencijų išdavimo procedūrų trukmė ir neaiškūs rezultatai atgraso nuo investicijų ir yra menko ES lėšų įsisavinimo priežastis.

41 Šešių atrinktų valstybių narių paprašė pateikti duomenis apie licencijų išdavimo procedūrų trukmę 2014–2020 m. laikotarpiu. Gauti duomenys dažnai buvo fragmentiški ir sunkiai palyginami per tam tikrą laikotarpį ar tarp valstybių narių. Nors kai kuriais atvejais vidutinis licencijų gavimo laikas sutrumpėjo, pavyzdžiui,

¹⁸ Direktyvos 2014/89/ES 15 straipsnio 3 dalis.

¹⁹ Bulgarija, Graikija, Kroatija, Italija, Kipras ir Rumunija.

²⁰ AcuiVisor ir Sigremar.

²¹ ES akvakultūros tvaraus vystymosi atvirojo koordinavimo metodo tarpinio vertinimo tyrimas, 2019 m. birželis. Taip pat žr. mūsų Specialiąją ataskaitą 10/2014 „Europos žuvininkystės fondo paramos akvakultūrai veiksmingumas“.

ekstensyviajai akvakultūrai Rumunijoje arba naujų valdų steigimui Prancūzijoje, daugeliu atvejų jis išliko stabilus, pailgėjo arba nebuvo aiškios tendencijos.

42 Lenkijoje 2014–2020 m. nebuvo įsteigta naujų akvakultūros valdų. Galisijoje (Ispanija) tuo laikotarpiu nebuvo išduota jokių naujų licencijų jūrinei akvakultūrai, išskyrus eksperimentinę akvakultūrą. Italijoje netikrumas dėl esamų licencijų galiojimo laiko ir laikinas draudimas išduoti naujas sukėlė pavojų, kad tiek nauji rinkos dalyviai, tiek investicijos į sektoriaus modernizavimą gali būti neskatinamos (žr. [4 langelis](#)).

4 langelis

Administracinių kliūčių pavyzdžiai

Galisijoje (Ispanija) pagal 2008 m. regioninį įstatymą reikalaujama, kad naujos licencijos jūrinei akvakultūrai būtų gautos institucijų organizuojamo atviro konkurso būdu. Nuo to laiko, kai buvo nustatytas reikalavimas, nebuvo surengtas joks konkursas. Regionų valdžios institucijų teigimu, atliekamas Galisijos estuarijos pajėgumo tyrimas ir tik tada bus įvertinta galimybė išduoti naujas licencijas.

Italijoje galiojančios jūrinės akvakultūros licencijos buvo pratęstos įstatymu 2010 m. iki 2020 m. pabaigos, o 2018 m. – dar 15 metų, iki 2033 m. gruodžio mėn. 2018 m. įstatyme taip pat numatyta licencijų ir licencijų išdavimo procedūrų pertvarka, iki kurios naujų licencijų išdavimas laikomas sustabdytu. 2022 m. rugpjūčio mėn. nauju įstatymu panaikintos nuostatos, ribojančios naujų akvakultūros licencijų išdavimą.

Gerokai padidintas turimas ES finansavimas, tačiau lėšų įsisavinimo lygis palyginti žemas, o projektų atrankos kriterijai nėra griežti

43 Sudarant ir vykdant ES biudžetą reikalaujama laikytis „patikimo finansų valdymo“ principo, kuris apima ekonomiškumo, veiksmingumo ir efektyvumo principus. Pagal šį principą reikalaujama, kad valstybės narės efektyviai planuotų ES lėšų panaudojimą ES politikos tikslams pasiekti, o Komisija šį procesą prižiūrėtų. Patikrinome, kaip šis principas buvo praktiškai taikomas mūsų audito laikotarpiu.

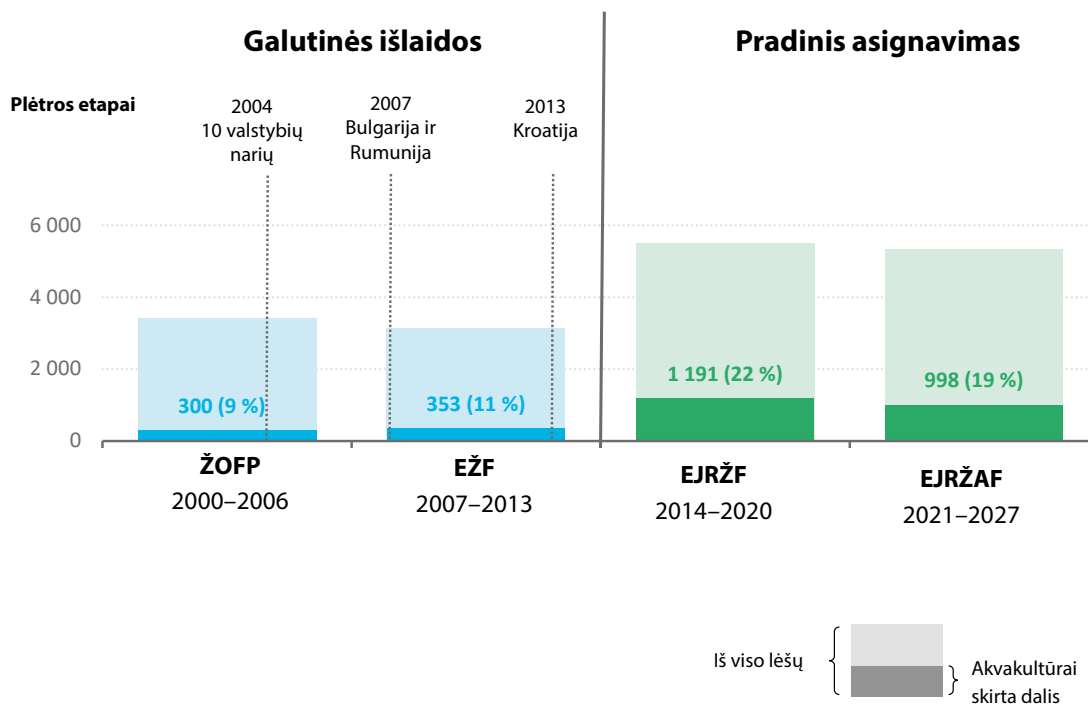
Poreikis smarkiai padidinti finansavimą ES akvakultūrai 2014–2020 m. laikotarpiu nebuvo tinkamai pagrįstas

44 ES lėšos akvakultūrai turi būti skiriamos remiantis poreikių analize, nustatant, kiek lėšų reikia projektams, kuriais tenkinami sektoriaus poreikiai ir prisidedama prie konkrečių nustatytų tikslų, finansuoti. Peržiūrėjome 2014–2020 m. programavimo dokumentus, kad įvertintume, ar sektoriaus finansavimo poreikiai buvo tinkamai kiekybiškai įvertinti.

45 Iš *6 diagramos* matyti, kad per EJRŽF ir EJRŽAF skirtos sumos yra daug didesnės nei sumos, išleistos iki 2014 m., tiek vertinant absoliučiais dydžiais, tiek pagal visų turimų kiekvienos priemonės lėšų dalį.

6 diagrama. Bendrų išlaidų / asignavimų akvakultūrai dalis per tam tikrą laiką

Milijonais eurų (be JK)

Pastaba. ŽOFP – 32 priemonė; EŽF – 2.1 priemonė; EJRŽF – SP2; EJRŽAF – 2.1 konkretus tikslas. Sumose nurodomas ES įnašas be nacionalinio bendro finansavimo.

Pagal kitas priemones ir prioritetus gali būti finansuojama su akvakultūra susijusi veikla. Tačiau šios lėšos neįskaičiuojamos, nes neįmanoma atskirti finansuojamos veiklos, susijusios su akvakultūra, nuo veiklos, susijusios su žuvininkyste.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis ŽOFP – ŽOFP *ex post* vertinimu; EŽF – Komisijos pateikta informacija, pagrįsta valstybių narių pateiktais duomenimis pagal [Reglamento \(EB\) Nr. 498/2007](#) 40 straipsnį; EJRŽF ir EJRŽAF – finansavimo valdymo duomenimis, gautais iš Komisijos duomenų bazių, pagrįsti valstybių narių veiksmų programomis.

46 2000–2006 m. laikotarpiu ES akvakultūros sektoriui skyrė apie 300 milijonų eurų, o 2007–2013 m. laikotarpiu, padidėjęs valstybių narių skaičiui, – apie 350 milijonų eurų. Šios sumos sudaro atitinkamai 9–11 % visų išlaidų pagal Žuvininkystės orientavimo finansinę priemonę (ŽOFP) ir EŽF. 2014–2020 m., remiantis veiksmų programomis, kurias iš pradžių patvirtino Komisija, SP2 skirta 1,2 milijardo eurų – apie 22 % visų EJRŽF skirtų lėšų. Pradinė 2014–2020 m. laikotarpiu akvakultūrai skirta lėšų suma buvo daugiau nei tris kartus didesnė nei 2007–2013 m.

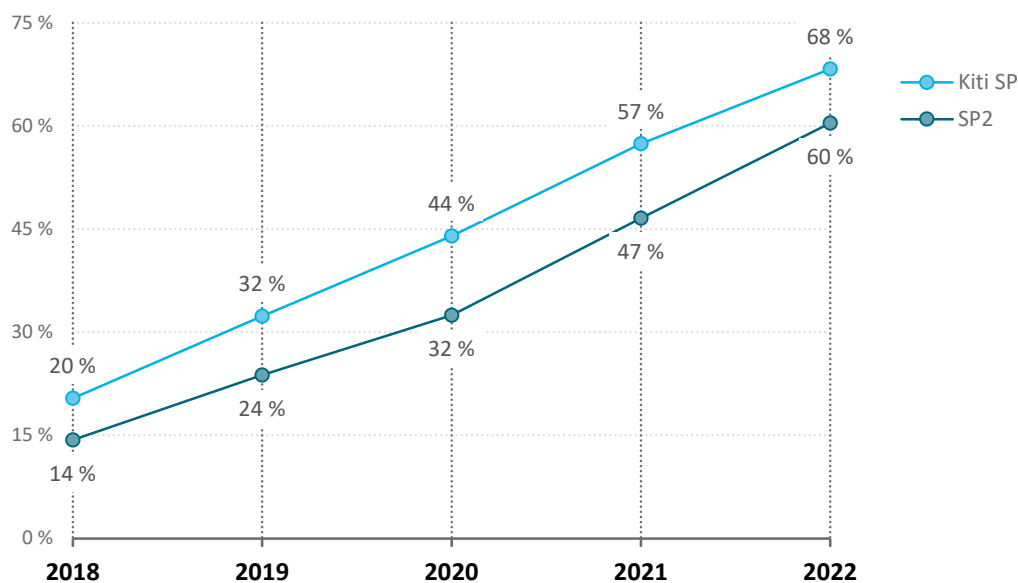
47 Kad paaiškintų, kodėl akvakultūros sektoriui skirta daugiau finansinių asignavimų, Komisija ir kai kurios valstybės narės nurodė didesnę strateginę dėmesį akvakultūrai 2014–2020 m. laikotarpiu, taip pat rinkos paklausą ir spaudimą laukinių žuvų ištekliams. Į mūsų imtį įtrauktos veiksmų programos apėmė kokybinę analizę, kuria būtų galima paaiškinti finansavimo padidėjimą (žr. **54** dalį). Tačiau, nei Komisijos poveikio vertinime, pateiktame kartu su EJRŽF pasiūlymu, nei valstybių narių veiksmų programose toks reikšmingas padidinimas nebuvo pakankamai pagrįstas, pavyzdžiui atlikus kokybinę analizę, kuri patvirtintų poreikį skirti daugiau kaip tris kartus didesnę sumą, nei buvo anksčiau išleista.

48 Programavimo laikotarpiu iki 2022 m. pabaigos bendras asignavimas akvakultūrai sumažėjo maždaug 158 milijonais eurų, t. y. 13 % pradinio asignavimo. Keturios iš šešių atrinktų valstybių narių sumažino akvakultūrai skirtas sumas, visų pirma Italija (sumažino 33 %) ir Lenkija (sumažino 32 %). Tuo tarpu asignavimai padidėjo Prancūzijoje (padidėjo 44 %) ir Rumunijoje (padidėjo 8 %). EJRŽAF iš pradžių skirtos lėšos sumažėjo, palyginti su EJRŽF, bet vis dar yra daug didesnės nei 2000–2013 m. išleistos sumos.

Palyginti su kitais prioritetais, šioje srityje įsisavinimo lygis yra žemas, nepaisant to, kad dėl COVID-19 poveikio švelninimo priemonių jis padidėjo

49 ES fondo lėšų įsisavinimo lygis – tai paramos gavėjams faktiškai išmokėtos sumos, išreikštos pagal atitinkamą ES reglamentą valstybei narei skirtų sumų dalimi. Peržiūrėję EJRŽF lėšų įsisavinimo lygį, nustatėme, kad per visą 2014–2020 m. programavimo laikotarpį 2 Sąjungos prioriteto lėšų įsisavinimo lygis buvo nuolat žemesnis negu kitų Sąjungos prioritetų (žr. **7 diagramą**).

7 diagrama. EJRŽF 2 Sąjungos prioriteto lėšų panaudojimo rodikliai, palyginti su kitais Sąjungos prioritetais (%), 2018–2022 m.

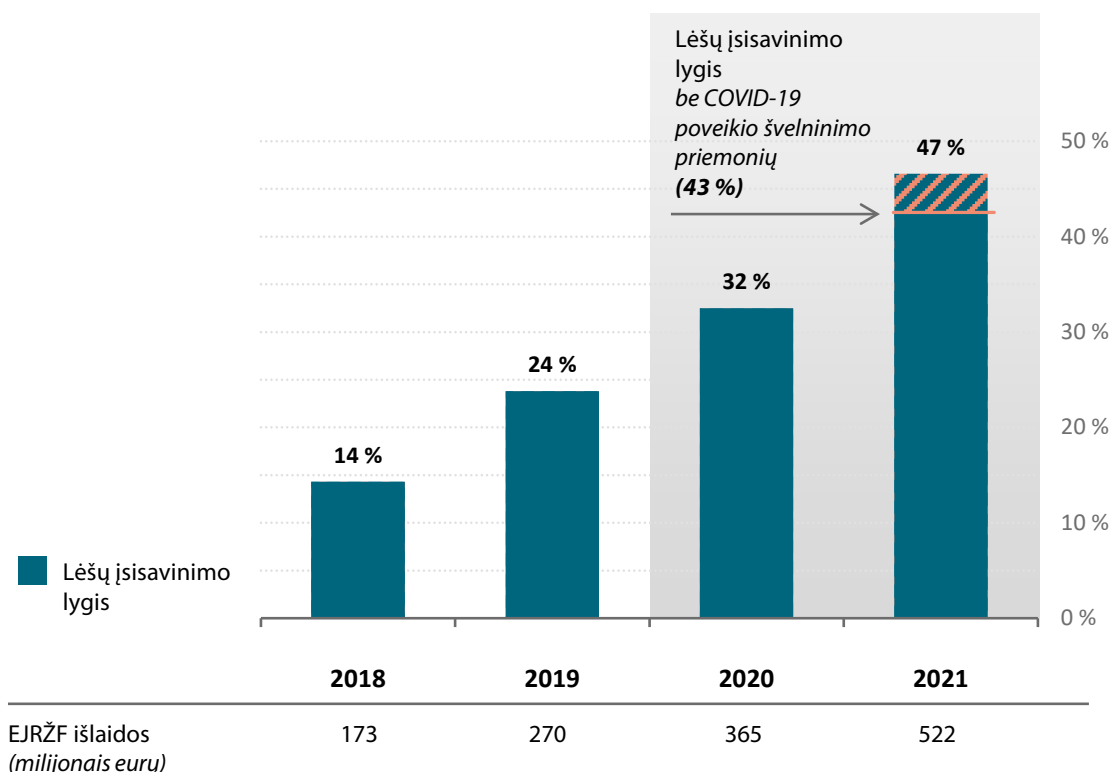
Šaltinis: Audito Rūmai, ES 28 duomenys, gauti iš 2018 m., 2019 m., 2020 m. ir 2021 m. EJRŽF įgyvendinimo ataskaitų ir negalutiniai Komisijos 2022 m. duomenys.

50 Komisijos teigimu, žvejybos ir akvakultūros sektoriuje ypač stipriai juntamas rinkos sutrikimas, kurį lėmė dėl COVID-19 protrūkio smarkiai sumažėjusi paklausa. 2020 m. balandžio mėn. ji pasiūlė priemonių rinkinį, skirtą remti ES žvejybą ir akvakultūrą kovojant su COVID-19 protrūkio poveikiu. Europos Parlamento ir Tarybos priimtam dokumentų rinkinyje²² suteikta daugiau lankstumo persikirstyti turimus finansinius išteklius, be kita ko, naujoms konkrečioms priemonėms, skirtoms kompensacijoms akvakultūros augintojams dėl laikino gamybos sustabdymo ir jų papildomoms išlaidoms padengti, taip pat gamintojų organizacijoms, sandėliuojančioms žuvininkystės ir akvakultūros produktus, remti.

51 Konkrečiai kalbant apie akvakultūrą, valstybės narės ypač aktyviai naudojos EJRŽF reglamento 55 straipsnyje numatytu visuomenės sveikatai skirtų priemonių finansavimu: kadangi iki 2019 m. gruodžio mėn. jokių veiksmų pagal šį straipsnį nebuvo, valstybės narės skyrė 6,7 milijono eurų pagal 315 veiksmų 2020 m. ir 49 milijonus eurų pagal 1 964 veiksmus 2021 m. SP2 lėšų įsisavinimo lygis 2021 m. pasiekė 47 % (žr. 8 diagramą); be COVID-19 poveikio švelninimo priemonių jis būtų buvęs 43 %.

²² Reglamentas (ES) 2020/560.

8 diagrama. 2 Sąjungos prioriteto lėšų įsisavinimo lygis (%), 2018–2021 m.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis 2021 m. Komisijos EJŖŽF įgyvendinimo ataskaitoje pateiktais duomenimis dėl ES 28.

52 2020–2021 m. lėšų įsisavinimo lygis išaugo iš dalies dėl išskirtinių priemonių, susijusių su COVID-19 protrūkiu. 2021 m. EJŖŽF įgyvendinimo ataskaitoje teigiama, kad priemonės, kurių ėmėsi valstybės narės, taip pat apėmė projektų įgyvendinimo terminų pratęsimą ir projektų atrankos kriterijų keitimą. Nepaisant šio laikino pagreitinimo, Komisija pripažįsta, kad valstybės narės gali nepajėgti panaudoti visų turimų EJŖŽF lėšų iki 2023 m., t. y. iki Bendrųjų nuostatų reglamente nustatyto termino²³, iki kurio išlaidos gali būti laikomos tinkamomis finansuoti.

²³ Reglamento (ES) 1303/2013 65 straipsnio 2 dalis.

Kadangi atrankos kriterijai buvo negriežti, valstybės narės finansavo beveik visus reikalavimus atitinkančius projektus

53 Valstybės narės į savo veiksmų programas įtraukia tas akvakultūros priemones, kurios, jų nuomone, yra tinkamos, o Komisija jas patvirtina. Pasirinktos priemonės turėtų atitikti veiksmų programose ir kituose strateginiuose dokumentuose nustatytus poreikius. Valstybių narių institucijos turėtų skirti akvakultūrai numatytas ES lėšas projektams, kuriais labiausiai prisidedama prie ES prioritetų įgyvendinimo.

54 Peržiūrėjome šešias 2014–2020 m. laikotarpio veiksmų programas, įskaitant kiekvienos programos akvakultūros sektoriaus stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizę bei finansinį planą. Nustatėme, kad šiose analizėse nustatyti pagrindiniai atrinktų valstybių narių sektoriaus poreikiai, atitinkantys jų akvakultūros planuose nustatytus veiklos poreikius, nors šie poreikiai nebuvo įvertinti finansiškai. Po šios analizės valstybės narės pasiūlė įgyvendintinių priemonių rūšis.

55 Remiantis mūsų atlikta pagal SP2 paskelbtų kvietimų teikti pasiūlymus analize, populiariausia priemonė, kurią pasiūlė visos audituotos valstybės narės, buvo „produktyvios investicijos į akvakultūrą“. Tai apima, pavyzdžiui, investicijas į modernizavimą ar uždarų recirkuliacijos sistemų plėtrą. Kitos populiarios priemonės buvo, be kita ko „aplinkosaugos funkcijas atliekanti akvakultūra“, kuri daugiausia susijusi su aplinkos ir biologinės įvairovės išsaugojimu ir gerinimu (Lenkija, Rumunija), „inovacijos“ (Ispanija, Graikija ir Prancūzija), „visuomenės sveikatai skirtos priemonės“ (Graikija) ir „akvakultūros teritorijų galimybių didinimas“ (Italija).

56 Dėl žemo lėšų įsisavinimo lygio (žr. 49–52 dalis), valstybės narės dažnai siūlė savo pradinių finansinių planų pakeitimus, kuriuos patvirtino Komisija, sumažindamos tam tikroms priemonėms skiriamas lėšas (žr. pavyzdžius 5 langelyje) ir padidindamos kitoms priemonėms skiriamas lėšas; kartais jos nesinė įgyvendinti iš pradžių suplanuotų priemonių. Taip atsitiko daugiausia dėl to, kad kai kurios priemonės nebuvo sėkmingos dėl nepakankamo akvakultūros sektoriaus susidomėjimo. Suinteresuotieji subjektai, su kuriais susitikome audito metu, kaip sektoriaus augimo kliūtis minėjo administracinę naštą, griežtas aplinkosaugos taisykles ir sunkumus, su kuriais susiduria labai mažos įmonės diegdamos naujoves ir dalydamosi žiniomis²⁴; šiais veiksniais taip pat galima paaiškinti susidomėjimo tam tikroms priemonėms stoką.

²⁴ Taip pat žr. Jordi Guillen *et al.*, „Aquaculture subsidies in the European Union: Evolution, impact and future potential for growth“, Jūrų politika, 104 tomas, 2019 m. birželis.

5 langelis

Ispanijos akvakultūros priemonėms skirtų lėšų esminių pakeitimų pavyzdžiai

Dėl Ispanijos EJRŽF finansinio plano pakeitimų sumažėjo tam tikroms SP2 priemonėms skirtas finansavimas. Labiausiai sumažėjo turimas finansavimas produktyvioms investicijoms, susijusioms su efektyviu išteklių naudojimu (sumažinta 93 %, palyginti su iš pradžių planuota suma, iki 1,2 milijono eurų), naujoms akvakultūros įmonėms, užsiimančioms tvaria akvakultūra (sumažinta 92 %, palyginti su iš pradžių planuota suma, iki 1,0 milijono eurų) ir inovacijų priemonėms (sumažinta 52 %, palyginti su iš pradžių planuota suma, iki 18,6 milijono eurų).

ES strateginėse gairėse ir Ispanijos akvakultūros plane pripažįstama, kad efektyvus išteklių naudojimas, naujų įmonių steigimas ir naujoviškos ūkininkavimo praktikos taikymas yra svarbūs tvaraus sektoriaus augimo tikslai.

57 Nustatėme, kad šešios valstybės narės, kuriose buvo atliktas auditas, tikrino tinkamumo kriterijus (įskaitant tai, ar projektai atitinka prioritetus ir konkrečius tikslus), bet netaikė griežtų atrankos kriterijų, kurie padėtų atrinkti tikslingesniu projektus. Dvi iš šešių atrinktų valstybių narių (Ispanija ir Lenkija), tvirtindamos projektų paraiškas, netaikė jokio minimalaus bendro atrankos kriterijų balų skaičiaus.

58 Graikijoje pagal du mūsų patikrintus kvietimus teikti pasiūlymus paraiškos turėjo būti atrenkamos dviem etapais: pirminė tinkamumo finansuoti patikra ir antrasis etapas, kurio metu paraiškos buvo vertinamos pagal tam tikrus kokybės kriterijus. Antrajame etape buvo atmesta tik viena iš 155 paraiškų, kurių tinkamumo finansuoti patikros rezultatas buvo teigiamas. Dauguma Prancūzijos regionų taikė minimalius bendrus balus dviem priemonėms iš šešių, kurios sudarė didžiąją dalį pagalbos paraiškų pagal SP2. Iš viso septynios paraiškos buvo atmestos dėl to, kad nesurinko minimalaus balų skaičiaus, t. y. mažiau nei 0,5 % visų šių dviejų priemonių paraiškų.

59 Mūsų atlikta kitų dviejų valstybių narių (Italijos ir Rumunijos) duomenų analizė rodo, kad minimalios ribos buvo žemos ir kad beveik visi kitais atžvilgiais reikalavimus atitinkantys projektai surinko minimalų balų skaičių ir buvo atrinkti finansuoti. Italijoje iš 12 mūsų patikrintų kvietimų teikti pasiūlymus²⁵ trys iš 351 paraiškos buvo atmestos dėl to, kad nesurinko minimalaus kokybės balo. Rumunijos analizėje daugiausia dėmesio skyrėme II.2 priemonei („Produktyvios investicijos į akvakultūrą“), kuri apima

²⁵ Devyni Emilijoje-Romanijoje ir trys – nacionaliniu lygmeniu.

daugiau nei pusę SP2 išlaidų: tik viena paraiška iš 152 buvo atmesta dėl to, kad neatitiko minimalios ribos.

60 2021–2027 m. laikotarpiui EJRŽAF sukurtas taip, kad sumažėtų ES lygmens tinkamumo finansuoti taisyklių skaičius. Be to, valstybėms narėms suteikiama daugiau lankstumo nustatant savo tinkamumo finansuoti taisykles. Buvo per anksti vertinti, ar dėl naujuoju laikotarpiu skelbiamų kvietimų teikti pasiūlymus ES lėšos bus naudojamos labiau pasirinktinai.

ES akvakultūros produktų gamyba yra apimta sąstingio ir nėra patikimų duomenų, kuriais remiantis būtų galima įvertinti, ar sektorius plėtojamas tvariau

61 Aiškūs tikslai, uždaviniai ir patikima stebėsenos sistema yra pagrindiniai elementai, padedantys nustatyti, ar iš anksto apibrėžtoje srityje padaryta pažanga ir ar ji yra patenkinama. Vykdamas stebėseną ir atliekant vertinimus turėtų būti galima įvertinti tvarų viso akvakultūros sektoriaus vystymąsi ir konkrečius ES žuvininkystės finansavimo programų rezultatus. Remdamiesi turimais duomenimis ir rodikliais, įvertinome bendrą ES akvakultūros sektoriaus pažangą (aplinkos, ekonominiu ir socialiniu požiūriu), taip pat konkretų ES fondų indėlį į jo tvarų vystymąsi.

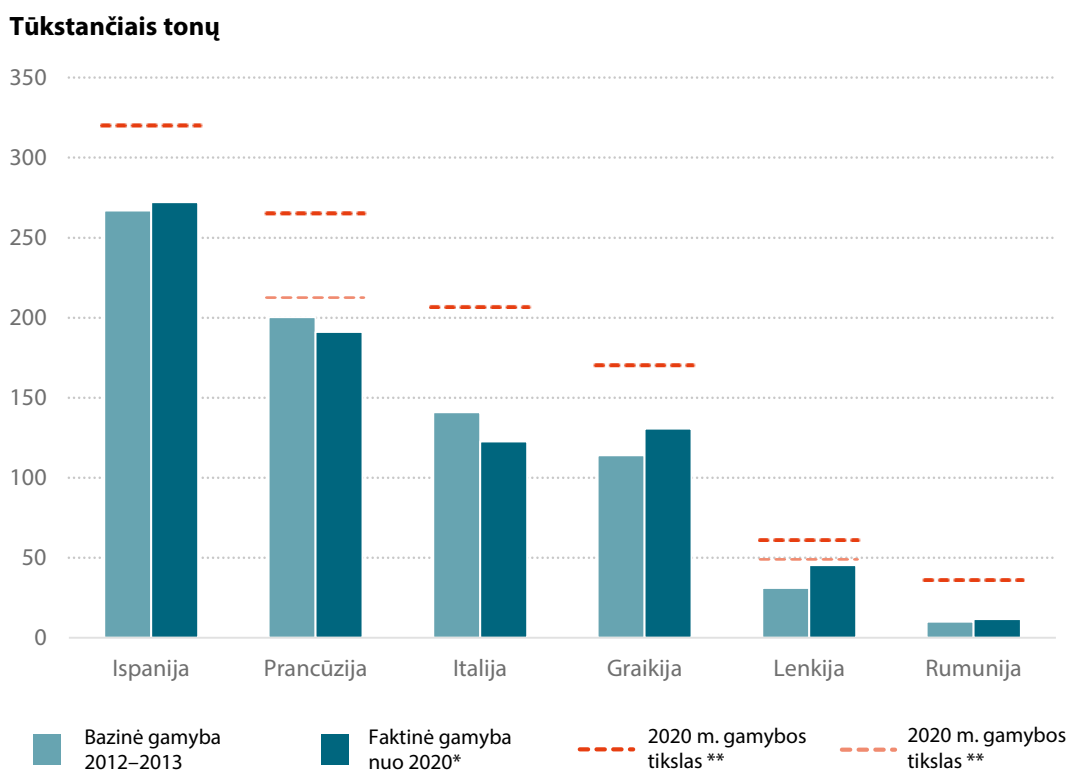
2014–2020 m. ES akvakultūros produktų gamybos apimtys padidėjo nedaug

62 2013 m. strateginėse gairėse valstybės narės skatinamos savo akvakultūros planuose nustatyti akvakultūros gamybos augimo tikslus, išreikštus tiek apimtimi, tiek verte. Visos šešios atrinktos valstybės narės nurodė gamybos apimties augimo tikslus arba prognozes, o trys iš jų taip pat nurodė gamybos vertės padidėjimo tikslus arba prognozes (Ispanija, Prancūzija ir Italija).

63 2021 m. strateginėse gairėse Komisija aiškiai nerekomendavo, kad valstybės narės savo 2021–2030 m. laikotarpio planuose nustatytų akvakultūros produktų gamybos augimo tikslus. Visos atrinktos valstybės narės, išskyrus Italiją, yra nustačiusios tam tikrus augimo tikslus, nors dėl to, kaip kai kurie iš jų suformuluoti, sunku juos konsoliduoti, kad būtų galima susidaryti bendrą vaizdą apie šio laikotarpio ES siekius. Ispanija, Prancūzija ir Lenkija taip pat nustatė tam tikrų rūšių ir (arba) produktų gamybos rūšių augimo tikslus.

64 9 diagramoje palyginti pasirinktų valstybių narių akvakultūros planuose nustatyti 2020 m. akvakultūros produktų gamybos tikslai ir (arba) prognozės (išskyrus Italiją, kuri nustatė numatomą augimą 2025 m.) su 2012–2013 m. baziniu lygiu ir Eurostato paskelbtais faktiniais 2020 m. gamybos duomenimis. Iš jos matyti, kad dviejose valstybėse narėse (Prancūzijoje ir Italijoje) akvakultūros produktų gamyba 2020 m. buvo mažesnė nei 2012–2013 m. bazinė gamyba. Kitos valstybės narės, kuriose atliktas šis auditas, padarė nedidelę pažangą siekdamos 2020 m. tikslų.

9 diagrama. Valstybių narių akvakultūros produktų gamybos tikslai ir faktiniai pasiekimai

(*) įvertinti Rumunijos duomenys

(**) prognozuojami metai Italijai: 2025 m.; Ispanijai pateikiame vidutinio lygio prognozę.

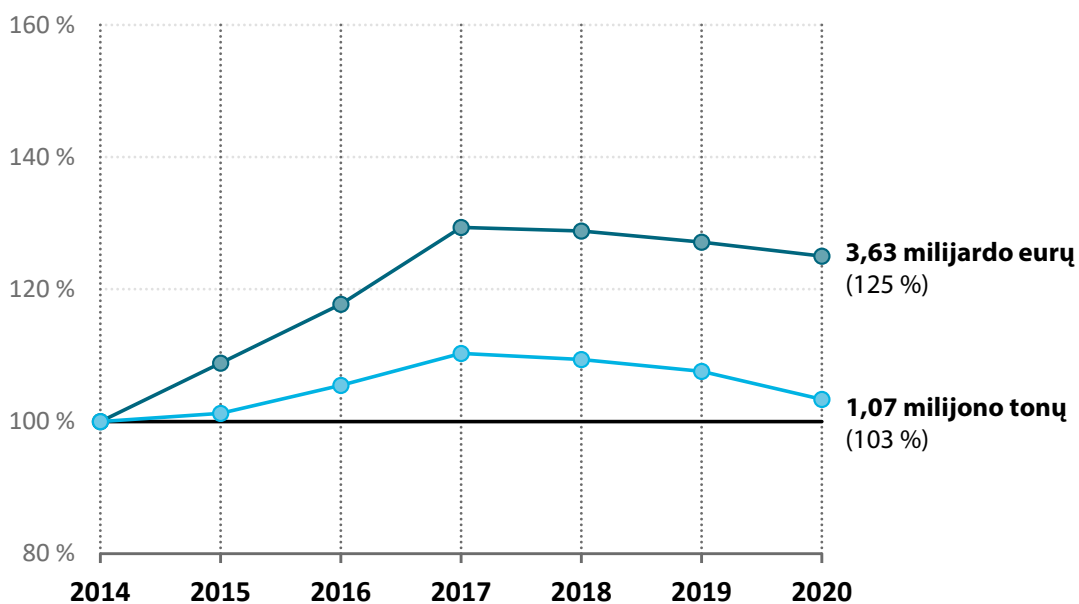
(***) Lenkija nustatė 49 500–61 000 tonų tikslą.

Prancūzija nustatė 213 000–265 000 tonų tikslą.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis DNSP ir Eurostato duomenimis apie gamybos apimtis.

65 Eurostato duomenimis, dabartinių 27 ES valstybių narių akvakultūros produkcijos vertė kartu sudėjus 2014–2020 m. padidėjo 25 %. Tačiau iš jų taip pat matyti, kad ES akvakultūros produkcijos apimtis tuo pačiu laikotarpiu išliko palyginti stabili (žr. 10 diagramą).

10 diagrama. ES akvakultūros produktų gamybos apimties ir vertės pokytis, 2014–2020 m.

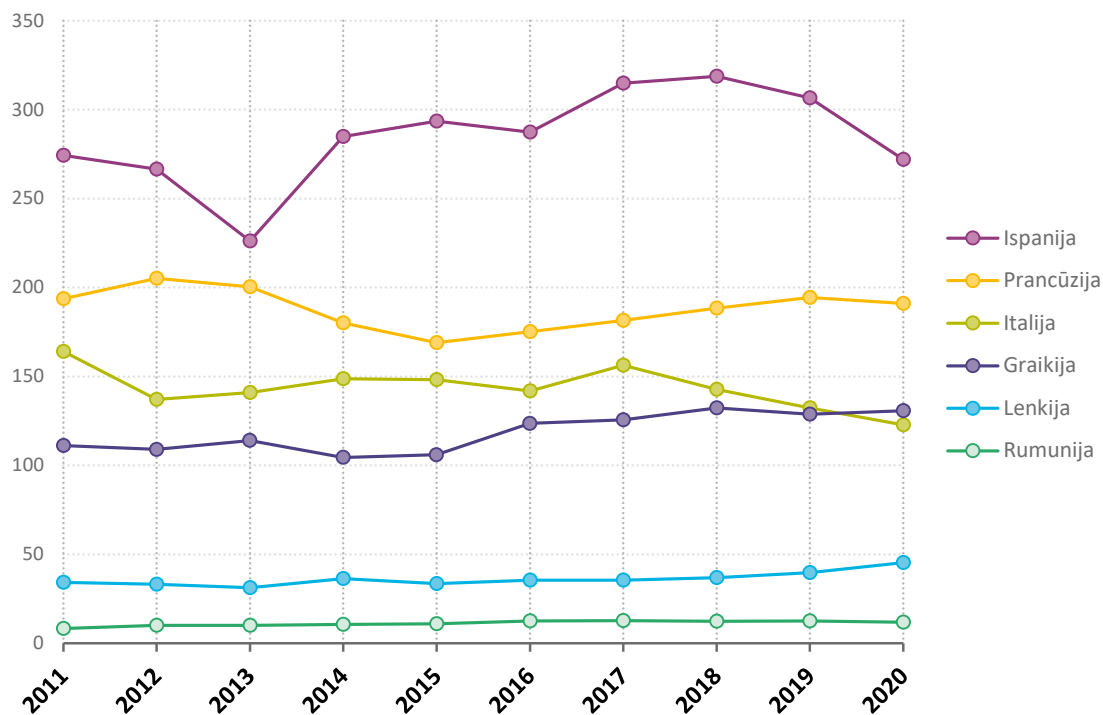

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Eurostato duomenimis ([fish_aq2a](#)) ir EUMOFA – ES žuvų rinka“ apie ES 27.

66 Remiantis Eurostato duomenimis (žr. [11 diagramą](#)), gamybos apimtys Ispanijoje (kuri yra didžiausia ES akvakultūros produktų gamintoja) buvo labai įvairios, o Prancūzijoje ir Italijoje (atitinkamai antroje ir trečioje pagal dydį akvakultūros produktų gamintojose) sumažėjo.

11 diagrama. Akvakultūros produktų gamyba pasirinktose valstybėse narėse, tonomis, 2011–2020 m.

Tūkstančiai tonų

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Eurostatu ([fish_aq2a](#)) ir EUMOFA – „ES žuvų rinka“.

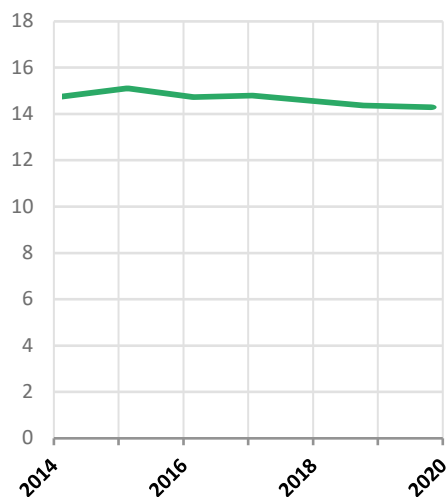
67 Papildomus socialinius ir ekonominius rodiklius pateikia Žuvininkystės mokslo, technikos ir ekonomikos komitetas (ŽMTEK), kuris parengė duomenų serijas iki 2020 m.²⁶ Iš jų matyti (žr. [12 diagramą](#)), kad 2014–2020 laikotarpiu:

- įmonių, užsiimančių akvakultūros produktų gamyba, skaičius svyravo apie 15 000 ir turėjo tendenciją mažėti;
- akvakultūros srityje dirbančių žmonių skaičius (etato ekvivalentais) sumažėjo nuo maždaug 40 000 iki maždaug 35 000.

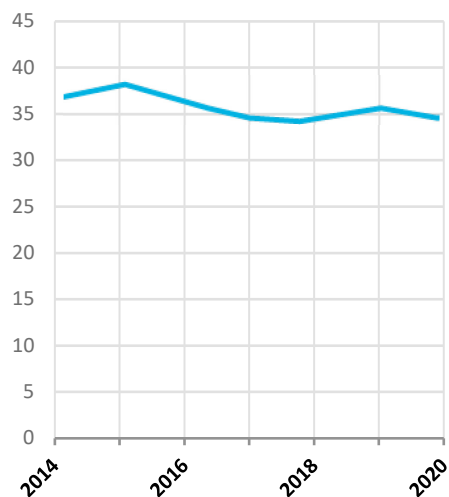
²⁶ Ekonominė ataskaita apie ES akvakultūrą (ŽMTEK-22-17), 2023 m.

12 diagrama. ŽMTEK socialiniai rodikliai, 2014–2020 m.

Įmonių skaičius
(tūkstančiais)

Užimtumas
(Etato ekvivalentas, tūkstančiais)

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis ES 27 ŽMTEK duomenimis.

68 ŽMTEK taip pat pranešė, kad 2020 m. ES akvakultūros įmonių iš 19 ES šalių bendros EBIT (pajamos neatskaičius palūkanų ir mokesčių, taip pat žinomos kaip „veiklos pajamos“) buvo 518 milijonų eurų. Ne visos valstybės narės teikia šio rodiklio duomenis, o tos, kurios juos teikia, kiekvienais metais nėra tos pačios. Todėl ES lygmens duomenys apie pelningumą 2014–2020 m. laikotarpiu nėra nei išsamūs, nei palyginami. Pavyzdžiui, 2020 m. Ispanijos ir Lenkijos EBIT duomenų nėra. Kitose šiam auditui atrinktose valstybėse narėse 2014–2020 m. EBIT labiausiai padidėjo Prancūzijoje (128 %), Italijoje (96 %) ir Graikijoje (24 %), o Rumunijoje jos tapo neigiamos (t. y. patirtas bendras veiklos nuostolis).

Komisija nustatė, kad trūksta žinių apie ES akvakultūros tvarumą aplinkos požiūriu

69 ES akvakultūros tvarumo aplinkos požiūriu didinimas yra vienas iš pagrindinių ES akvakultūros politikos, ypač ES fondų, tikslų (žr. [1 langelį](#)). Šešios atrinktos valstybės narės į savo akvakultūros planus taip pat įtraukė keletą aplinkosaugos tikslų ir veiksmų.

70 Be to, BŽP reglamente numatyta, kad šiais planais turi būti siekiama nustatyti aplinkos, ekonominio ir socialinio tvarumo rodiklius²⁷. Mūsų atlikta šešių atrinktų valstybių narių 2014–2020 m. planų analizė parodė, kad nors visi jie tam tikru mastu atitiko šį reikalavimą, labai skyrėsi, kiek juose atsižvelgta į aplinkosauginius rodiklius. Rumunijos planas buvo vienintelis, į kurį įtrauktas konkretus tikslas kiekybiškai įvertinti akvakultūros poveikį aplinkai.

71 Skirtingai nei ekonominio ir socialinio tvarumo atveju (žr. 64–68 dalis), nenustatėme nė vieno rodiklių rinkinio, kuris leistų įvertinti, ar ES akvakultūra 2014–2020 m. laikotarpiu aplinkos atžvilgiu vystėsi tvariau.

72 2012 m. Komisijos Jungtinis tyrimų centras (JRC) atliko tyrimą „Indicators for Sustainable Aquaculture in the European Union“ („Tvarios akvakultūros Europos Sąjungoje rodikliai“)²⁸ ir į jį įtraukė aplinkosauginius rodiklius. Jame buvo vertinamas akvakultūros tvarumas tiek ES lygmeniu, tiek valstybėse narėse, naudojant keletą rodiklių, tarp kurių buvo du aplinkosauginiai rodikliai, susiję su pašarų paklausa (priklausomybė nuo žuvų miltų ir žuvų taukų), ir du rodikliai, susiję su nuotekomis (azotas ir fosforas). Nustatyta, kad skirtingose rūšių grupėse ir gamybos sistemose abiem atžvilgiais esama didelių skirtumų. Remiantis tyrimu, yra labai mažai oficialių statistinių duomenų, leidžiančių įvertinti ES akvakultūros veiklos rezultatus, ypač aplinkosaugos atžvilgiu.

73 2020 m. lapkričio mėn., Komisija pradėjo taikyti [ES bioekonomikos stebėsenos sistemą](#). Sistema įgyvendinama vykdant [ES bioekonomikos strategiją](#), ja siekiama patenkinti poreikį sukurti priemonę, pagal kurią būtų galima įvertinti ES bioekonomikos, įskaitant žuvininkystę ir akvakultūrą, pažangą, atsižvelgiant į aplinkos, socialinį ir ekonominį tvarumo aspektus. Komisija rengia rodiklius, pagal kuriuos bus galima įvertinti akvakultūros daromą neigiamą poveikį, pavyzdžiui, iš jūrų ir akvakultūros išmetamą maisto medžiagų kiekį ir kasmet įtraukiamų invazinių svetimų rūšių skaičių.

²⁷ Reglamento (ES) 1380/2013 34 straipsnio 4 dalies c punktas.

²⁸ Hofherr J. *et al.*, „European Aquaculture Performance Indicators - Indicators for Sustainable Aquaculture in the European Union“, 2012 m.

74 JRC reguliariai skelbia technines ataskaitas apie ES bioekonomikos stebėsenos sistemą. 2023 m. sausio mėn. ataskaitoje pateikiamas atnaujintas paskelbtų arba rengiamų rodiklių sąrašas²⁹. Iš jos matyti, kad trūksta duomenų apie daugelį rodiklių, įskaitant rodiklį, susijusį su išmetamų maisto medžiagų kiekiu. Dabartiniame sąraše esančiais rodikliais ne visada išskiriama žvejyba ir akvakultūra ir į sąrašą neįtrauktas iš gėlių vandenių akvakultūros išmetamų maisto medžiagų kiekio rodiklis.

75 Kitoje 2023 m. sausio mėn. ataskaitoje³⁰, JRC siūlo politikos formuotojams rodiklius, susijusius su prisitaikymu prie klimato kaitos akvakultūros srityje, kuriais matuojamas, pavyzdžiui, ūkiuose auginamų organizmų trofinis lygis, kuris parodo jų priklausomybę nuo žaliavų, pavyzdžiui, žuvų miltų ir žuvų taukų, arba pašarų konversijos koeficientas, pagal kurį galima įvertinti akvakultūros efektyvumą pašarų sąnaudų atžvilgiu.

76 Dviejose ataskaitose, paskelbtose 2021³¹ ir 2023 m.³², ŽMTEK taip pat nustatė kelis itin reikšmingus akvakultūros produktų tvarumo aspektus ir susijusius rodiklius. Komisija mus informavo, kad ji rengia rekomendacinį dokumentą dėl akvakultūros aplinkosauginio veiksmingumo (žr. 26 dalį), kuriame bus nustatyti aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai ir atsižvelgta į šias ŽMTEK ataskaitas.

EJRŽF veiklos rezultatų negalima įvertinti dėl netinkamų stebėsenos duomenų

77 Konkreti EJRF finansuojamų veiksmų veiklos rezultatų sistema grindžiama valstybių narių veiksmų programose numatytais rodikliais ir tikslais. Prieš tvirtindama veiksmų programas, Komisija turi patikrinti valstybių narių pasirinktus rodiklius ir jų tikslų tikėtinumą. Rodikliai apima produkto rodiklius (pavyzdžiui, produktyvių investicijų į akvakultūrą, inovacijas, konsultavimo paslaugas ir kt. skaičius) ir rezultato

²⁹ Kilsedar, C. *et al.*, 3 priedas „ES bioekonomikos stebėsenos sistemos suvestinės: papildytos su prekyba susijusiais rodikliais“, 2023 m.

³⁰ Jungtinis tyrimų centras *et al.*, „ES bioekonomikos stebėsenos sistemos rodiklių atnaujinimas“, 2023 m.

³¹ „Kriterijai ir rodikliai, skirti įtraukti jūrų gėrybių produktų tvarumo aspektus į bendro rinkos organizavimo prekybos standartus (STECF-20-05)“, 2021 m.

³² „Prekybos standartai: siūlomų akvakultūros tvarumo kriterijų ir rodiklių peržiūra (STECF-22-13)“, 2023 m.

rodiklius (pavyzdžiui, akvakultūros produktų gamybos apimties pokytis, grynojo pelno pokytis).

78 2021–2027 m. laikotarpiui EJRŽAF reglamente nustatytas vienas produkto rodiklis (veiksmų skaičius) ir rezultato rodiklių rinkinys, iš kurio vienas rodiklis susijęs tik su akvakultūra (išlaikyta akvakultūros gamyba). Pagal kiekvieną konkretų tikslą, įskaitant 2.1 konkretų paramos akvakultūrai tikslą, valstybės narės gali pasirinkti rezultatų rodiklius, kurie, jų manymu, yra tinkamiausi jų strategijai ir laukiamam rezultatui atspindėti. Jos gali pasirinkti tiek rezultato rodiklių, kiek, jų nuomone, reikia svarbiausiam finansavimo poveikiui atspindėti.

79 Komisija stebi, kaip įgyvendinamos veiksmų programos, remdamasi valstybių narių pateiktais duomenimis apie jų pasirinktus rodiklius. Stebėsenos sistema parengta taip, kad apie veiklos rezultatus būtų pranešama kiekvieno veiksmo lygmeniu. Nors tai teigiama sistemos ypatybė, rodiklių kokybė ir patikimumas labai priklauso nuo to, kaip valstybės narės renka ir tikrina duomenis apie veiksmų rezultatus.

80 Už 2014–2020 m. laikotarpį valstybės narės tokius duomenis pirmiausia pateikia ataskaitose pagal [Reglamento \(ES\) 508/2014](#) 97 straipsnio 1 dalies a punktą (vadinamosiose „Infosys“ ataskaitose). Antra, savo metinėse įgyvendinimo ataskaitose (MĮA) jos taip pat pateikia suvestinius tų pačių rodiklių duomenis. Komisija savo ruožtu skleidžia informaciją apie veiksmų programų vykdymą per savo [atvirųjų duomenų platformą](#), kuria siekiama užtikrinti nuolatinę viešąją stebėseną, grindžiamą suvestiniais duomenimis. Nustatėme reikšmingų neatitikimų tarp šių trijų skirtingų tų pačių rodiklių duomenų rinkinių (žr. [6 langelį](#)).

6 langelis

Skirtingų ataskaitų teikimo sistemų neatitikimų pavyzdžiai

Komisijos pateiktuose duomenyse apie 2021 m. pabaigoje pasiektus EJRŽF rezultatus pagal įvairius rezultato rodiklius nustatėme neatitikimų tarp skirtingų ataskaitų teikimo sistemų, pavyzdžiui:

Iki 2021 m. pasiekti rezultatai	„Infosys“ duomenys	MJA duomenys	Atvirųjų duomenų platforma
Akvakultūros produkcijos kiekio pokytis (tonomis)	223 316	295 952	434 531
Akvakultūros ūkiai, teikiantys aplinkos apsaugos paslaugas (ūkių skaičius)	335	1 149	1 326

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis „Infosys“, MJA ir atvirųjų duomenų platformoje paskelbtais duomenimis dėl ES 27 (konsultuotasi 2023 05 30).

81 Tiek tikslai, tiek rezultatai, apie kuriuos pranešta, susiję su „akvakultūros produkcijos apimties pokyčiu“, yra aiškiai pervertinti. Net mažiausias iš trijų [6 langelyje](#) pateiktų rezultatų (223 316 tonų) atitiktų maždaug 20 % visos ES akvakultūros produkcijos augimą, nors iš tikrųjų 2014–2020 m. laikotarpiu augimas buvo labai nedidelis (žr. [66 dalį](#)). Dėl to kyla abejonių, kad valstybių narių Komisijai pateikti pirminiai duomenys yra patikimi. Nors bendras ES tikslas visose trijose mūsų analizuotose ataskaitų teikimo sistemose yra atspindėtas nuosekliai (apie 532 000 tonų, išskyrus JK), jis sudaro atitinka maždaug pusę visos ES produkcijos. Trys didžiausios vertės (Italijos, Airijos ir Portugalijos) per klaidą buvo suskaičiuotos tris kartus ir paskelbtos neištaisytos (žr. [7 langelį](#)).

7 langelis

Klaidos nustatant valstybių narių tikslus dėl EJRŽF indėlio į akvakultūros produkcijos augimą

Produkcijos apimtis – akvakultūra

Akvakultūros produkcijos apimtys pokytis (tonomis)

Planuota: 579 332 tonos (532 418 tonos, neįskaitant JK)

Įvykdyta: 444 764 tonos (434 531 tonos, neįskaitant JK)

Programos tikslų apžvalga (tonomis)

■ Kitos valstybės narės

■ Suomija

■ Ispanija

■ Airija

■ Kroatija

■ Prancūzija

■ Jungtinė Karalystė

■ Italija

■ Danija

■ Graikija

■ Portugalija

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis [atvirųjų duomenų platformoje](#) paskelbta informacija (konsultuotasi 2023 05 30).

82 Komisija taip pat pripažino, kad ataskaitų teikimo sistemose yra trūkumų. 2021 m. EJRŽF įgyvendinimo ataskaitoje ji nurodė: „Galima daryti prielaidą, kad bent kai kurios pateiktos rezultato rodiklių vertės nėra tikėtinos tais atvejais, kai *ex post* vertė viršija *ex ante* vertę daugiau nei 200 %. Dauguma šių klaidų laikomos formalaus pobūdžio, pavyzdžiui, nacionalinė valiuta naudojama ten, kur reikalaujama euro, ataskaitos teikiamos eurais ten, kur reikalaujama „tūkstančiais eurų“, arba ataskaitos teikiamos kilogramais ten, kur reikalaujama tonomis. Dalis šių skirtumų taip pat gali būti susijusi su neapgalvotu planavimu, nenumatytais įvykiais įgyvendinimo metu arba nedideliais skaičiais“. Pavyzdžiui, ataskaitoje nurodoma, kad pagal 2 konkretų tikslą nurodyti rezultatai, susiję su rodikliais „akvakultūros produkcijos vertės pokytis“ ir „grynojo pelno pokytis“ greičiausiai yra klaidingi.

83 Siekdama pagerinti duomenų kokybę, Komisija išleido valstybėms narėms skirtas gaires šia tema ir parengė duomenų patvirtinimo procedūrą, pagal kurią jos informuojamos apie formalias klaidas ir tikėtumo problemas. Tačiau, atsižvelgiant į problemas, darančias poveikį į stebėsenos sistemą įrauktų duomenų kokybei, negalime įvertinti dabartinio EJRŽF finansuojamų veiksmų veiksmingumo ar jų tikslų pasiekimo. Toks trūkumas daro neigiamą poveikį ir trukdo pasisemti patirties siekiant pagerinti būsimų programų veiksmingumą.

Išvados ir rekomendacijos

84 Išnagrinėjome, ar Komisija ir valstybės narės veiksmingai skatino tvarų ES akvakultūros vystymąsi. Darome išvadą, kad nors ES akvakultūros strateginė sistema pastaraisiais metais pagerėjo, ES akvakultūra augo nedaug ir nėra patikimų rodiklių, pagal kuriuos būtų galima stebėti sektoriaus tvarumą ir padidinto ES finansavimo indėlį į ES akvakultūros vystymąsi.

85 Nustatėme, kad ES strateginiai dokumentai, kuriais skatinamas tvarus akvakultūros vystymasis, patobulėjo (19–25 dalys). Valstybių narių lygmeniu daugiamečiai akvakultūros strateginiai planai iš esmės buvo suderinti su Komisijos gairėmis, tačiau kai kuriose pagrindinėse aplinkosaugos strategijose į akvakultūrą nebuvo tinkamai atsižvelgta (27–36 dalys). Be to, akvakultūros sektoriaus augimui vis dar trukdė valstybių narių teritorijų planavimo ir licencijų išdavimo procedūros (37–42 dalys). 2022 m. Komisija pradėjo taikyti pagalbos akvakultūrai mechanizmą, kuriuo siekiama padėti valstybėms narėms, akvakultūros pramonei ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams įgyvendinti ES strategines gaires (26 dalis).

1 rekomendacija. Padėti valstybėms narėms šalinti kliūtis, trukdančias tvariai vystyti ES akvakultūrą

Komisija, pasitelkdama pagalbos akvakultūrai mechanizmą, turėtų skatinti keistis gerąja patirtimi, kaip šalinti kliūtis, turinčias įtakos tvariam akvakultūros vystymuisi, pagrindinėse aplinkosaugos strategijose, licencijų išdavimo procedūrose ir teritorijų planavime.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2025 m.

86 2014–2020 m. išimtinai akvakultūrai skirta suma buvo daugiau nei tris kartus didesnė nei 2007–2013 m. išleista suma, o Komisija ir valstybės narės tokio reikšmingo padidinimo poreikio tinkamai nepagrindė. Ši suma galėjo būti didesnė nei būtina, nes valstybių narių akvakultūros finansavimo įsisavinimo lygis buvo žemas, palyginti su kitais prioritetais, nepaisant tam tikro papildomo lėšų įsisavinimo dėl COVID-19 poveikio švelninimo priemonių (44–52 dalys). Reaguodamos į tokį žemą lėšų įsisavinimo lygį, valstybės narės dažnai siūlė savo pirminių finansinių planų pakeitimus, kuriuos Komisija tvirtino, persikirstydamos lėšas toms priemonėms, kurios sulaukdavo didesnio akvakultūros sektoriaus susidomėjimo, ir finansavo beveik visus reikalavimus atitinkančius projektus, neatsižvelgdamos į jų indėlį siekiant ES paramos tikslų (53–60 dalys). Taigi lėšos buvo skiriamos daugiausia atsižvelgiant į paklausą, o

strategiškai mažai dėmesio skirta finansavimo, kaip ES akvakultūros politikos ir valstybių narių akvakultūros planų rėmimo priemonės, naudojimui.

2 rekomendacija. Užtikrinti tikslingesnį ES lėšų panaudojimą

Komisija turėtų:

- a) peržiūrėdama ir tvirtindama valstybių narių EJRŽAF veiksmų programų pakeitimus, užtikrinti, kad valstybės narės geriau įrodytų skiriamų lėšų, priemonių tikslų, nustatytų veiklos rodiklių tikslų ir ES tikslo siekti tvaraus augimo sąsajas;
- b) atlikdama EJRŽAF laikotarpio vidurio vertinimą, įvertinti, ar valstybės narės, atrinkdamos finansuotinus projektus, taikė atrankos kriterijus, ir, remiantis šiuo vertinimu, pasidalyti gerąja patirtimi, kaip geriau pasinaudoti EJRŽAF kaip priemone ES akvakultūros politikos ir daugiamečių nacionalinių akvakultūros strateginių planų tikslams pasiekti.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2025 m.

87 Pastaraisiais metais valstybės narės padarė nedidelę pažangą siekdamas akvakultūros produktų gamybos tikslų. Gamybos apimtys nepakito, o akvakultūros srityje dirbančių žmonių skaičius sumažėjo. Tuo pat metu sektoriuje išaugo produkcijos vertė (62–68 dalys). Šiuo metu nėra rodiklių, pagal kuriuos būtų galima stebėti ES akvakultūros tvarumą aplinkos atžvilgiu. Komisija rengia atitinkamus rodiklius, pasitelkdama ES bioekonomikos stebėsenos sistemą, tačiau šiuo metu daugeliui šių rodiklių trūksta duomenų. Komisija taip pat rengia rekomendacinį dokumentą, kuriame bus nustatyti akvakultūros aplinkosauginio veiksmingumo rodikliai (69–76 dalys). Šiuo metu EJRŽAF stebėsenos sistemoje pateikiamų duomenų nepakanka, kad būtų galima įvertinti fondo indėlį į sektoriaus aplinkos ir socialinį tvarumą arba jo konkurencingumą (77–83 dalys).

3 rekomendacija. Gerinti ES finansavimo rezultatų ir aplinkos tvarumo stebėseną

Komisija turėtų:

- a) siekdama užtikrinti geresnį politikos vertinimą ir planavimą, bendradarbiauti su valstybėmis narėmis, kad pagerintų sistemų, naudojamų ES akvakultūros finansavimui stebėti, tinkamumą ir patikimumą bei užtikrintų jų nuoseklumą;

- b) užtikrinti, kad rengiant pasiūlymus dėl finansavimo programos po 2027 m. būtų laiku parengti konkrečiai su akvakultūra susiję tvarumo rodikliai, pavyzdžiui, kaip ES bioekonomikos stebėsenos sistemos dalis.

Tikslinė įgyvendinimo data: a) 2025 m., b) 2026 m.

Šią ataskaitą priėmė I kolegija, vadovaujama Audito Rūmų narės Joëlle Elvinger, 2023 m. rugsėjo 27 d. Liuksemburge įvykusiame posėdyje.

Audito Rūmų vardu

Tony Murphy
Pirmininkas

Priedas

Komisijos veiksmai, įtraukti į 2013 m. strategines gaires

Sritis	Komisijos veiksmai
Administracinių procedūrų supaprastinimas	Nustatyti gerosios patirties pavyzdžius ir tobulintinas sritis. Parengti rekomendacinius dokumentus, kuriuose būtų aptariami su Vandens pagrindų direktyva ir Jūrų strategijos pagrindų direktyva susiję reikalavimai akvakultūros srityje.
Tvaraus akvakultūros vystymosi ir ekonominio augimo užtikrinimas taikant koordinuotą teritorinį planavimą	Stebėti koordinuoto jūrų vandens planavimo įgyvendinimą. Padėti valstybėms narėms šiame darbe informuojant jas apie tyrimų ir patirties rezultatus. 2014 m. vasarą surengti gerosios patirties mainų seminarą.
ES akvakultūros sektoriaus konkurencingumo padidinimas	Atitinkamų ES programų ir fondų pagalba koordinuoti ir remti akvakultūros srities mokslinius tyrimus ir inovacijas. Skatinti žinių, gerosios patirties ir inovacijų, įskaitant ES mokslinių tyrimų rezultatus, sklaidą. Įsteigti interesantams lengvai prieinamą ES rinkos observatoriją, kuri teiktų rinkos informaciją.
Vienodų veiklos sąlygų kūrimas ES veiklos vykdytojams, išnaudojant jų konkurencinį pranašumą	Užtikrinti, kad būtų visapusiškai laikomasi ženklavimo taisyklių, ypač susijusių su produktų šviežumu, kilme ir komerciniu pavadinimu. Padidinti rinkos skaidrumą ir skleisti rinkos informaciją apie vietas, ES ir tarptautinio lygmens tendencijas. Iki 2013 m. pradėti vykdyti informacinę kampaniją apie ES akvakultūros pranašumus.

Santrumpos

BŽP: bendra žuvininkystės politika

DNSP: daugiamečių nacionalinis strateginis planas

EBIT: pajamos neatskaičius palūkanų ir mokesčių

EJRŽAF: Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondas

EJRŽF: Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas

EUMOFA: Europos žvejybos ir akvakultūros produktų rinkų stebėsenos centras (EUMOFA)

EŽF: Europos žuvininkystės fondas

FAO: Jungtinių Tautų maisto ir žemės ūkio organizacija

GIS: geografinė informacinė sistema

JTC: Jungtinis tyrimų centras

MĮA: metinė įgyvendinimo ataskaita

SP2: 2 Sąjungos prioritetas

UBVP: upių baseinų valdymo planas

ŽMTEK: Žuvininkystės mokslo, technikos ir ekonomikos komitetas

ŽOFP: žuvininkystės orientavimo finansinė priemonė

Terminų žodynelis

„**Natura 2000**“: pagal ES teisę saugomų retų ir nykstančių rūšių bei kai kurių retų natūralių buveinių tipų saugomų teritorijų tinklas.

Anglies pėdsakas: veiklos poveikio aplinkai matas, nustatomas pagal išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį.

Bendra žuvininkystės politika: ES žuvų ir žvejybos valdymo sistema, skirta tausiams žuvų ištekliams ir stabilioms žvejybos bendruomenės pajamoms užtikrinti.

Daugiametis nacionalinis strateginis planas: dokumentas, kuriame nustatomi valstybės narės kelerių metų tvarios akvakultūros skatinimo tikslai ir jiems pasiekti reikalingos priemonės bei tvarkaraščiai.

Europos žalioji kursas: 2019 m. priimta ES ekonomikos augimo strategija, kuria siekiama iki 2050 m. ES užtikrinti poveikio klimatui neutralumą.

Gera aplinkos būklė: aukštas jūrų ir vandenynų būklės, biologinės įvairovės, produktyvumo ir ilgalaikio tvarumo lygis.

INTERREG: ES programa, pagal kurią remiamas regionų ir šalių bendradarbiavimas vykdant tarpvalstybinius projektus regioninei plėtrai remti.

Invazinės svetimos rūšys: gyvūnas ar augalas, atsitiktinai ar sąmoningai introdukuotas į natūralią aplinką, kurioje jis paprastai neaptinkamas, ir turintis rimtų neigiamų pasekmių naujai aplinkai.

Jungtinis tyrimų centras (JRC): Komisijos generalinis direktoratas, teikiantis mokslines žinias ir patarimus, kuriais remiama ES politika.

Jūrinių teritorijų planavimas: jūrų ir vandenynų teritorijų analizė, organizavimas ir paskyrimas, siekiant užtikrinti, kad konkuruojanti žmogaus veikla būtų veiksminga, saugi ir tvari.

Jūrų strategija: kiekvienos ES valstybės narės parengta nacionalinė strategija, kuria siekiama pasiekti arba išlaikyti gerą jūrų ir vandenynų aplinkos būklę.

Lėšų įsisavinimas: ES valstybėms narėms skirtų lėšų dalis, panaudota tinkamumo finansuoti reikalavimus atitinkantiems projektams (dažnai išreikšta procentais).

LIFE: finansinė priemonė, kuria remiamas ES aplinkos ir klimato politikos įgyvendinimas bendrai finansuojant projektus valstybėse narėse.

Poveikio vertinimas: galimo (*ex ante*) arba faktinio (*ex post*) politikos iniciatyvos arba kitų veiksmų poveikio analizė.

Prioritetinių veiksmų programa: daugiametė planavimo priemonė, privaloma pagal Buveinių direktyvą, kurioje apžvelgiamos tinklui „Natura 2000“ įgyvendinti skirtos priemonės, taip pat reikalinga finansavimo suma ir šaltinis.

Programa „Europos horizontas“: ES mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo programa 2021–2027 m. laikotarpiui.

Programa „Horizontas 2020“: ES mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo programa 2014–2020 m. laikotarpiui.

Programavimo laikotarpis: laikotarpis, per kurį planuojama ir įgyvendinama ES išlaidų programa.

Rezultato rodiklis: išmatuojamas kintamasis, suteikiantis informacijos, leidžiančios įvertinti tiesioginį remiamų projektų poveikį tikslinei populiacijai.

Stebėseną: sistemingas pažangos, padarytos siekiant tikslo, iš dalies naudojant rodiklius, stebėjimas ir tikrinimas.

Upių baseinų valdymo planas: dokumentas, susijęs su nustatyto upės baseino ES valdymu, kuriame pateikti planuojami veiksmai Vandens pagrindų direktyvos tikslams įgyvendinti.

Veiksmų programa: pagrindinė ES finansuojamų projektų įgyvendinimo nustatyto laikotarpiu programa, parengta pagal Komisijos ir atskirų valstybių narių sudarytose partnerystės sutartyse nustatytus prioritetus ir tikslus.

Žuvininkystės mokslo, technikos ir ekonomikos komitetas: Komisijos paskirta ekspertų grupė, padedanti įgyvendinti bendrą žuvininkystės politiką.

Komisijos atsakymai

<https://www.eca.europa.eu/lt/publications/sr-2023-25>

Chronologija

<https://www.eca.europa.eu/lt/publications/sr-2023-25>

Audito grupė

Audito Rūmų specialiosiose ataskaitose pateikiami Audito Rūmų atliktų auditų, susijusių su įvairių sričių ES politika ir programomis arba su konkrečių biudžeto sričių valdymo temomis, rezultatai. Audito užduotis Audito Rūmai atrenka ir parengia taip, kad jos turėtų kuo didesnę poveikį, atsižvelgdami į neveiksmingumo ar neatitikties teisės aktams riziką, susijusių pajamų ar išlaidų lygį, būsimus pokyčius ir politinį bei viešąjį interesą.

Šį veiklos auditą atliko Audito Rūmų narė Joëlle Elvinger vadovaujama I audito kolegija „Tvarus gamtos išteklių naudojimas“. Auditui vadovavo Audito Rūmų narys Nikolaos Milionis, jam padėjo kabineto vadovas Kristian Sniter ir kabineto atašė Matteo Tartaggia, pagrindinis vadybininkas Emmanuel Rauch, užduoties vadovai Maria Eulàlia Reverté i Casas, Matteo Tartaggia ir Anna Zalega, auditorės Małgorzata Frydel, Greta Kapustaitė ir Asimina Petri. Diagramas parengti padėjo Marika Meisenzahl. Kalbinę pagalbą teikė Richard Moore ir Michael Pyper.

Iš kairės į dešinę: Maria Eulàlia Reverté i Casas, Kristian Sniter, Anna Zalega, Emmanuel Rauch, Nikolaos Milionis, Matteo Tartaggia, Greta Kapustaitė, Małgorzata Frydel, Asimina Petri.

AUTORIŲ TEISĖS

© Europos Sąjunga, 2023 m.

Europos Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika nustatyta [Audito Rūmų sprendime Nr. 6-2019](#) dėl atvirųjų duomenų politikos ir pakartotinio dokumentų naudojimo.

Jeigu nenurodyta kitaip (pavyzdžiui, atskiruose pranešimuose dėl autorių teisių), ES priklausantis Audito Rūmų turinys yra licencijuojamas pagal [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#) licenciją. Todėl paprastai pakartotinis naudojimas yra leidžiamas, jeigu tai tinkamai pažymima ir nurodomi bet kokie padaryti pakeitimai. Asmenys, kurie pakartotinai naudoja Audito Rūmų turinį, neturi iškreipti pirminės prasmės ar minties. Audito Rūmai nėra atsakingi už bet kokius pakartotinio naudojimo padarinius.

Būtina gauti papildomą leidimą, jei tam tikrame turinyje vaizduojami privatūs asmenys, kurių tapatybę galima nustatyti, pavyzdžiui, Audito Rūmų darbuotojų nuotraukose, arba jame pateikiami trečiųjų asmenų kūriniai.

Gavus tokį leidimą, juo panaikinamas ir pakeičiamas pirmiau minėtas bendrasis leidimas ir jame aiškiai nurodomi bet kokie naudojimo apribojimai.

Siekiant naudoti ar atgaminti turinį, kuris nepriklauso ES, gali reikėti prašyti leidimo tiesiogiai iš autorių teisių turėtojų.

3 diagrama. Vaizdinė medžiaga: © Sergey Chayko, Irina K., zcy, delarue, xamtiw, nosyrevy, stock.adobe.com.

2 nuotrauka: © Chawran, stock.adobe.com.

Programinei įrangai ar dokumentams, kuriems taikomos pramoninės nuosavybės teisės, pavyzdžiui, patentams, prekių ženklams, registruotiesiems dizainams, logotipams ir pavadinimams, Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika netaikoma.

Europos Sąjungos institucijų europa.eu domeno svetainėse pateikiamos nuorodos į trečiųjų asmenų svetaines. Audito Rūmai jų nekontroliuoja, todėl raginame peržiūrėti jose pateiktą privatumo ir autorių teisių politiką.

Audito Rūmų logotipo naudojimas

Audito Rūmų logotipas negali būti naudojamas be išankstinio Audito Rūmų sutikimo.

HTML	ISBN 978-92-849-0998-8	ISSN 1977-5725	doi:10.2865/73017	QJ-AB-23-025-LT-Q
PDF	ISBN 978-92-849-1012-0	ISSN 1977-5725	doi:10.2865/827887	QJ-AB-23-025-LT-N

Akvakultūra yra svarbus ES mėlynosios ekonomikos elementas ir, jei jos veikla vykdoma tvariai, ji gali būti mažesnį anglies pėdsaką paliekantis baltymų šaltinis. Nustatėme, kad pastaraisiais metais ES akvakultūros strateginė sistema pagerėjo. Tačiau kai kuriose pagrindinėse nacionalinėse aplinkos strategijose į akvakultūrą tinkamai neatsižvelgiama, o valstybių narių teritorijų planavimo ir licencijavimo procedūromis vis dar trukdoma ją plėtot. Nors 2014–2020 m. laikotarpiu akvakultūrai skiriamas ES finansavimas labai padidėjo, lėšų buvo įsisavinta palyginti nedaug, o projektų atrankos kriterijai buvo negriežti. Tuo laikotarpiu ES akvakultūra buvo vystoma nedaug ir nėra patikimų rodiklių, pagal kuriuos būtų galima stebėti sektoriaus tvarumą arba padidinto ES finansavimo indėlį.

Audito Rūmų specialioji ataskaita, parengta pagal SESV 287 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą.

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Europos Sąjungos
leidinių biuras

EUROPOS AUDITO RŪMAI
12, rue Alcide de Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

Užklauskos: eca.europa.eu/lt/Pages/ContactForm.aspx
Interneto svetainė: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors